

CATALOG

ANJILI

KWA

YOHANA.

KISWAHILI.

Bibelsammlung der
Basler Bibel-Gesellschaft

PRINTED AT THE UNIVERSITY PRESS, CAMBRIDGE,
FOR THE BRITISH AND FOREIGN BIBLE SOCIETY,
LONDON.
1875.

ANJILI KWA YOHANA.

1 MWANZO palikuwa na Neno, Neno akawa kwa

Muungu, Neno akawa Muungu. ²Ndiye aliyekuwako mwanzo kwa Muungu. ³Vyote vimepata kuwa kwa huyu, wala pasipo yeye hakikuwa kitu kilichokuwa. ⁴Katika huyu palikuwa na uzima, na uzima ndio nuru yao watu, ⁵uzima ukamulika gizani, wala giza halikuishika.

⁶Palikuwa mtu amepelakwa kwa Muungu, jina lake Yohana. ⁷Huyu akaja kwa ushalidi aishuhudie nuru, wote wapate kuamini kwa sababu yake. ⁸Huyu si nuru, ila aishuhudie nuru.

⁹Ndiye nuru ya kweli amtiaye nuru killa mtu ajaye katika ulimwengu. ¹⁰Alikuwako ulimwenguni, ulimwengu umepata kuwa kwa yeye, wala ulimwengu haukumjua. ¹¹Alikuwa kwa milki yake, wala walio katika milki yake hawakumkubali. ¹²Wale wamku-balio anewapa nguvu za kuwa watoto wake Muungu, wanaoamini kwa jina lake, ¹³wasiozaliwa kwa damu, wala kwa kutaka mwili, wala kwa kutaka mwana Adamu, ila kwa Muungu.

¹⁴Neno akawa mwili, akaketi kwetu, (tukaona utukufu wake, utukufu kama wake Mwana wa pekee wa Baba,) aliyejaa neema na kweli.

¹⁵Yohana akimshuhudia, amelia akisema, Ndiye niliyemenea, Ajaye nyuma yangu amekuwa mbele yangu, kwani alikuwa wa kwanza wangu.

¹⁶Katika kujaa kwake sisi tumepokea sote, na

neema juu ya neema, ¹⁷kwani torati imetolewa kwa Musa, neema na kweli zimekuwa kwa Isa Masiya. ¹⁸Muungu hakuonekana na mtu po pote, Mwana wa pekee, aliye naye kifunani mwa Baba ndiye afasiriye. ¹⁹**U**SHAHIDI wa Yohana ndio huu, Wayahudi walipopeleka wakohani na Walawi, wawulize, Wewe nani? ²⁰Akaungama, wala hakukana, akaungama. Mimi siye Masiya. ²¹Wakamwuliza, Nini tena, Weye Eliya? Akanena, Siye. Weye nabii yule? Akanena, La.

²²Wakamwambia, U nani, tuwape majibu waliotupeleka, wajisemesaje?

²³Akasema, Mimi sauti yake aliaye nyikani, fanyizeni njia yake Bwana, kama alivyonena nabii Isaya.

²⁴Nao walipolekwa walikuwa wa Mafarisayo, ²⁵wakamwuliza, wakamwambia, Mbona wabatiza, uspoke kuwa Masiya, wala Eliya, wala nabii yule?

²⁶Yohana akawajibu, akasema, Mimi nabatiza kwa maji, kati mwenu amesimama msiyemjua, ²⁷ndiye ajaye nyuma yangu, aliyekuwa mbele yangu, wala mimi sistabili nimlegezee ukanda wa kiatu.

²⁸Haya yalikuwa katika Betaniya ng'ambo wa pili wa Yardeni, alipokuwa Yohana akibatiza.

²⁹**S**IKU ya pili akamtazama Isa, akija kwake, akasema, Tazama mwana kondoo wake Muungu, auchukuliaye ulimwengu thambi. ³⁰Ndiye niliyemenea, Anakuja nyuma yangu mtu, aliyekuwa mbele yangu, kwani ndiye wa kwanza wangu. ³¹Wala mimi sikumjua, lakini afunuliwe kwa Israeli, ndio sababu ya kuja kwangu, nikibatiza kwa maji.

³²Akashuhudu Yohana, akasema, Nimeona Robo ikishuka kama hua katika mbingu ikakaa juu yake, ³³wala mimi sikumjua illa aliyempoleka nibatize kwa maji, akaniambia, Utakayemwona Robo ikishuka, ikikaa juu yake, ndiye abatizaye kwa Robo Mtaakifu. ³⁴Mimi nikaona, nikashuhudu kama ndiye Mwana wake Muungu.

³⁵**S**IKU ya pili tena amesimama Yohana, na miongoni mwa waanafunzi wake wawili.

³⁶Akamwambia Isa akipita, akasema, Tazama mwana kondoo wake Muungu.

³⁷Wanafunzi wale wawili wakamsikia akinena, wafuata Isa. ³⁸Isa akagetha akawaona wanaakabbi (maana yake Mwalimu) unakaa wapi? ³⁹Aka-wambia, Njoo ni mwone. Wakaja wakaona alipokaa, wakakaa kwake siku ile, ikiwa kama saa a kumi.

⁴⁰Andrea, nduguye Siman Petro, ndiye mmoja wao wawili walomisikia kwa Yohana, wakamfuata. ⁴¹Akamtafuta kwanza ndugu yake yeye Siman, akawambia, Tumemwona Masiya, iliyofasirika Khris-to, *aliyetwaa mafuta*. Akamieta kwa Isa. ⁴²Isa akamwambia akanena, Ndiwe Siman wa Yona, utaitwa Kefa, maana yake jive Petro.

⁴³**S**IKU ya pili akataka kutoka kwenda katika Galilaya, akamkuta Filipo, Isa akamwambia, Nifuata.

⁴⁴Naye Filipo alikuwa wa Betsaida katika mji wa Andrea na Petro. ⁴⁵Filipo akamkuta Natanael akawambia, Musa katika torati na nabii walimwandikia tumemwona, Isa mwanawe Yusuf aliye wa Nazaret.

⁴⁶Akamwambia Natanael, Katika Nazaret yamkini kuwa kitu kilicho chema?

Filipo akamwambia, Njoo uone. ⁴⁷Isa akamwona Natanael akija kwake, akamne-nea, Tazame Mwiraali wa kweli, wala kwake hana kuna bila.

⁴⁸Akamwambia Natanael, Umepataje kunijua?

Akajibu Isa akamwambia, Kabla hujambiwa na Filipo, ukiwa chini ya mtini, nimekuona.

⁴⁹Natanael akajibu, akamwambia, Rabbi ndiwe Mwana wa Muungu, ndiwe mfalme wa Israeli.

⁵⁰Akajibu Isa akamwambia, Kwa kukwambia, nimekuona chini ya mtini unasadiki? utayaona makuu kuliko haya. ⁵¹Akamwambia, Amin, amin, na-waambia, halatu mtaona mbingu zikifunuka, na ma-

laika za Muungu wanapanda na wanasuka juu yake Mwana wa Adamu.

2 **S**IKU ya tatu palikuwa harusi katika Kana ya Galilaya, mama yake Isa alikuwako, ² Isa akaitwa na waanafunzi wake kwa harusi.

³ Hatia mvinyo ukipunguka mama wake Isa akawambia, Hawana mvinyo.

⁴ Isa akawambia, Nina nini nawe mwanamke, saa yangu haijafika.

⁵ Mama wake akawaambia wangoje, Atakavyowambia mfanye.

⁶ Palikuwako makasiki sita ya mawe kwa kutakasa kwao Wayahudi, ya vipimo viwili ao vitatu. ⁷ Isa akawambia, Jalizeni masiki ya maji; wakayajaliza kabisa. ⁸ Akawaambia, Tekeni mkachukue kwa mkuu wa meza. Wakachukua.

⁹ Mkuu wa meza alipouonja maji yalikuwa mvinyo, wala hakujua umetokako, (lakini wangoje wakajua walioyateka maji,) mkuu wa meza akamwita bwana harusi, ¹⁰ akawambia, Kila mtu hutoa kwanza mvinyo ulio mwema, na watu walipokunywa ule ulio thalifu, wewe umeuweka ulio mwema hatta sasa.

¹¹ Mwanzo huu wa mijiiza akafanya Isa katika Kana wa Galilaya, akaonyesha utukufu wake; waanafunzi wake wakamwamini.

¹² Baadaye akashuka hatta Kapernaum yeye na mama wake, na ndugu zake, na waanafunzi wake, wakakaa huko siku zisizo nyingi.

13 **K**A K A R I B U Pasaka wa Wayahudi, Isa akakalu waliokuza ng'ombe, na kondoo, na njiwa, nao wavunjao fetha wakikaa kitako. ¹⁵ Akafanya njitedi kwa kamba akawafukuza katika hekalu, nazo kondoo na ng'ombe, akazimwaga pesa za wavunja fetha akazipindua meza zao. ¹⁶ Akawaambia wakuza njiwa, Chukueni hizi. Msifanye nyumba ya Baba yangu nyumba ya biashara.

¹⁷ Waanafunzi wakakumbuka kama imeandikwa, U wivu wa nyumba yako umenila.

¹⁸ Wayahudi wakajibu wakamwambia, Ishara gani utuonyayo, ufanye haya?

¹⁹ Isa akajibu akawaambia, Haribuni hekalu hili, nami kwa siku tatu utalifanyiza.

²⁰ Wayahudi wakasema, Miaka arobaini na sita hekalu hili lilikuwa katika kujengwa, nawe utalifanyiza kwa siku tatu?

²¹ Naye amelinenen hekalu la mwili wake. ²² Hatka alipofufuka katika wafu waanafunzi wake wakakumbuka kama amenena haya, wakayaamini maandiko, na neno alilolinenen Isa.

²³ Alipokuwa katika Yerusalemi kwa Pasaka kwa siku kuu, wengi wakahamini jina lake wakiziona ishara alizozifanya. ²⁴ Isa hakujiaminisha kwao kwani akawajua wote, ²⁵ wala hakuitaji mtu amshuhudie mtu, kwani akajajua yaliyomo katika watu.

3 **P**ALIKUWA na mtu wa Wafarisayo, jina lake Nikodemo, mkuu wa Wayahudi. ² Huyu akanjia Isa usiku, akamwambia, Rabbi, twakujua mwalimu umetoka kwa Muungu, kwani hawezi mtu kuzifanya ishara uzifanyazo weve, asipokuwa Muungu naye.

³ Isa akamwambia, Amin, amin, nakwambia, asipozaliwa katika juu hawezi mtu kuona ufalme wa Muungu.

⁴ Akamwambia Nikodemo, Apateje kuzaliwa akiwa mzee, hawezi kuingia mara ya pili tumboni mwa mamaye wala kuzaliwa?

⁵ Isa akamwambia, Amin, amin, nakwambia, asiye zaliwa kwa maji na Roho, hawezi kuingia katika ufalme wa Muungu. ⁶ Uliozaliwa kwa mwili ni mwili,

na iliyo zaliwa kwa Roho ni roho. ⁷ Usitajabu nikwambia, hamna buddi mzaliwe katika juu. ⁸ Upopo huvuma upendapo, unasikia sauti yake, ila hujui wala uio kake wala uendako, vivyo na kila aliye zaliwa kwa Roho.

⁹ Nikodemo akajibu, akamwambia, Yaweza kuwa haya?

¹⁰ Isa akajibu akamwambia, Ndiwe mwalimu wa Israeli, wala hujajui haya? ¹¹ Amin, amin, nakwambia, twayanena tuyajua, twashuhudi tulioyao, wala hamkubali ushalidi wetu. ¹² Usiposadiki ni-

kwambiapo mambo ya ulimwengu upateje kusadiki nikikwambia mambo ya mbinguni? ¹³Hapana aliyepanda mbinguni ilia aliyestuka mbinguni, ndiye Mwana wa Adamu aliyenaye mbinguni. ¹⁴Kama Musa aliyotweka nyoka katika nyika, viwyo inem-pasa na Mwana wa Adamu atwekwe, ¹⁵amwaminiye yote asipotee, ila apate uzima wa milele. ¹⁶Muungu ameupenda ulimwengu, hatta akaamtoa Mwana wake wa pekee amwaminiye yote asipotee, ila apate uzima wa milele. ¹⁷Muungu hakumleta Mwana wake katika ulimwengu, auhukumie ulimwengu, lakini ulimwengu upate kaokoka naye. ¹⁸Amwaminiye habukumiwi, asiyemwamini amekwisha kuhukumiwa kwa sababu hakuamini kwa jina lake Mwana wa pekee wa Muungu. ¹⁹Ndio hukumu, nuru inekuja ulimwengu, nao watu wamependa giza kuliko nuru, kwa sababu ya kuwa matendo yao mabaya. ²⁰Kila aya-tendaye yasiyofaa huchukizwa na nuru, wala haji kwa nuru, matendo yake yasinenewe. ²¹Afanyaye kweli huja kwa nuru, matendo yake yaonekane, kama ya-metendeka kwa Muungu.

²²**B**AADAYE alikuja Isa na waanafunzi wake moja nao, akibatiza.

²³Pakawa na Yohana akibatiza kwa Enon karibu na Salim, kwa sababu yako maji tele; wakaja, waka-batizwa. ²⁴Kwani Yohana hajatiwa gerezeni.

²⁵Yakawa maulizo kati ya waanafunzi wake Yohana na Wayahudi juu ya kutakasa. ²⁶Wakaja kwa Yohana wakamwambia, Rabbi, yule aliyekuwa pamoja nawe ng'ambo ya Yardeni, uliyemshuhudia, anabatiza na wote wanamjia.

²⁷Yohana akajibu akasema, Hawezi mtu kupokea neno asipotewa mbinguni; ²⁸ndinyi mashabidi kama nimesema, Mimi siye Masiya, ila ninipelekwa mbele yake. ²⁹Mwenyi mchumba ndiye bwana harusi, rafiki yake bwani harusi, asimamaye akimsikia hufurahi furaha kwa sauti yake bwana harusi; ndiyo furaha yangu iliyonipata. ³⁰Eye atazidi, mimi utapungua

³¹Ajaye katika juu ni juu ya yote; aliye wa katika inchi ni wa inchi, anayasema yaliyo ya inchi, ajaye katika mbinguni ni juu ya yote, ³²anayashuhudia aliyoyaona na aliyoyasikia, wala ushahidi wake mtu haku-bali. ³³Aukubaliye ushahidi wake ametia muhuri yake kama Muungu ndiye mwenyi kweli. ³⁴Aliyem-peleka Muungu husema maneno yake Muungu kwani Muungu hatoi Robo kwa kipimo. ³⁵Baba anampenda Mwana, amempa vyote nkononi mwake. ³⁶Amwaminiye Mwana anao uzima wa milele, asiyemwamini Mwana hataona uzima, lakini hasira ya Muungu inakaa kwake.

AWANA akijua kama Wafarisayo wamesikia, kama Isa anafanya waanafunzi wengi akibatiza kuliko Yohana—²akiwa Isa hakubatiza, ila wa-anafunzi wake,—³akatoka katika Uyahudi aksenda zake tena hatia Galilaya. ⁴Ikampasa kupita katika Samaria.

⁵Akaja mji wa Samaria ulioitwa Sukar, karibu na shamba aliompa Yakob mwanawe Yusuf; ⁶kiko kisima chake Yakob. Isa akachoka na kusafiri akakaa kitako kwa kisima, kama saa ya sita.

⁷Mwanamke wa Samaria akaja ateke maji. Isa akamwambia, Unipe ninywe. ⁸Waanafunzi wake wamekwenda mjini wanumue chakula.

⁹Mwanamke Masmaria akamwambia, Gissi gani wewe Myahudi wataka kunywa kwangu niliye mwanamke Msamarita? Kwani Wayahudi bawazumugmzi na Wasamarita.

¹⁰Akajibu Isa, akamwambia, Kama ungalijua kama ma yake Muungu, naye nani akumbiaye, Nipe ninywe, wewe ungalimataka, naye ungalikupa maji mazima.

¹¹Akamwambia mwanamke, Bwana, huna cha kutekea, na kisima kimekwenda chini sana, umepataje maji yaliyo mazima? ¹²Wewe mkuu kuliko baba wetu Yakob, aliyetupa kisima hiki, akanywa hukoyeye na waanawe, na makundi yake?

¹³Akajibu Isa, akamwambia, Kila anywaye maji haya atona tena kuu, ¹⁴anywaye maji yule nitakaha, yangu iliyonipata.

yompa, hataona kiu hatia milele, lakini maji mitaka-yompa yatakuwa ndani mwake jicho la maji likichen-kachenka hatia uzima wa milele.

¹⁵ Akamwambia mwanamke, Bwana, unipe maji haya, nisione kiu wala nisije hapa niteke.

¹⁶ Akamwambia Isa, Enenda umwite mumeo, ukaje hapa.

¹⁷ Akajibu mwanamke, akasema, Sina mume.

Akamwambia Isa, Umesema vema, Sina mume, umekuwa na waume watanu, naye uliye naye sasa si mumeo, haya uliyoyasema kweli.

¹⁸ Akamwambia mwanamke, Bwana, nakuona u nabii, ¹⁹ baba zetu waliabudu katika mlima huu, na ninyi mwasema kama katika Yerusalemi, ndipo mahali, palipopasa kuabudu.

²¹ Akamwambia Isa, Mwanamke, uniamini wakati unakuja, wasipomwabudu Baba katika mlima huu wala katika Yerusalemi. ²² Ninyi mnaabudu msijemjua, sisi tunamwabudu tuliyemjua, kwani wokovu u katika Wayahudi. ²³ Lakini wakati unakuja, nao leo, waabudu kweli, wamwabudupo Baba kwa roho na yaliyo kweli, kwani Baba awatafuta hawa waabudu hivyo. ²⁴ Mungu Roho, nao wamwabudu, imewa-pasa kumwabudu kwa roho na yaliyo kweli.

²⁵ Akamwambia mwanamke, Najua kama Masiya anakuja (ndiye Kristo) atakapokuja yeye atatwambia yote.

²⁶ Akamwambia, Ndimi, nisemaye nawe.

²⁷ Marra hiyo wakaja waanafunzi wake, wakataa-jabu kwamba akasoma naye mwanamke, ilia hakunena mtu. Wataka nini? ao Unasemani naye?

²⁸ Mwanamke akauacha mtungi wake akaenda zake mjini, akawaambia waanume. ²⁹ Njoni, mmmwone mtu aliyenambia niliyofanya yote, si huyu ndiye Masiya? ³⁰ Wakatoka katika mji, wakaja kwake.

³¹ Nao waanafunzi walikuwa wakimwambia, Mwalimu, ule. ³² Akawaambia, Ninacho chakula nikilo msichokijua ninyi.

³³ Waanafunzi wakanena wao kwa wao, Mtu hakun-

letea chakula?

³⁴ Isa akawaambia, Chakula changu ndicho niya-fanye ayapendayo aliyenipeleka, nikaitimize kazi yake. ³⁵ Hamseni, kama bado miezi minne, na mavuno yatawadia? Nami nawaambia, Inueni macho, katarzameni inchi, kama nyeupe kwa mavuno leo hivi. ³⁶ Avunaye hutwaa mshaaara, hukusanya mazao kwa uzima wa milele, apandaye afuraliwe kama avunayo. ³⁷ Hivi na mfano ule wa kweli, mmoja hupanda mwingineo avunaye. ³⁸ Mimi nimewapeleka, nyavune msioyafandea kazi wangine wametenda kazi, ninyi mmeingia katika kazi zao.

³⁹ Wengi wa mjini humo wakamwamini Wasamaria kwa neno lake mwanamke, akishuhudu kwamba, Ameniambia niliyofanya yote. ⁴⁰ Wakaja kwake Wasamaria wakamwomba akaa nao, akakaa huko siku mbili. ⁴¹ Wengi tena sana wakaamini kwa neno lake, ⁴² wakamwambia mwanamke, Hatuamini sasa kwa neno lake, kwani naswi tumesikia, tumejua kama kweli huyu ndiye mwokozi wa ulimwengu, aliye Masiya.

⁴³ BAADA ya siku hizi mbili akatoka huko akaja katika Galilaya. ⁴⁴ Naye Isa akashuhudu kwamba nabii katika inchi yake hana heshima. ⁴⁵ Alipokuja katika Galilaya, Wagalilaya wakamku-bali wakiwa wameyaona yote aliyofanya katika Yerusalemi katika karamu, kwani luenda hawa kati-ka karamu.

⁴⁶ Akaja tena Isa hatia Kana ya Galilaya alipoya-fanya maji mvinyo. Palikuwa na dirani, mwana wake akawa hawezi katika Kapernaum. ⁴⁷ Huyu akisikia kama Isa anekuja katika Uyahudi kufika Galilaya, akamjia akamtaka ashuke amponye mwana wake, kwani amekaribia kufa.

⁴⁸ Akamwambia Isa, Misipoona ishara na miujiza, hamwamini.

⁴⁹ Dirani akamwambia, Bwana, ushuke kabla mtoto wangu hajafa.

⁵⁰ Akamwambia Isa, Enenda, mwanako yu hayi.

Mtu yule akaliamini neno alilomwambia Isa, akaenda. ⁵¹Akiwa katika kushuka watumwa wake wakamkuta, wakampa habari wakinena, Kijana chako yu hayi. ⁵²Akawauliza saa alipokuwa hajambo, wakamwambia, Jana saa ya saba homa ikamwachia. ⁵³Akajua baba kama saa hiyo ndiyo alipomwambia Isa, Mwana wako yu hayi. Akaamini yeye na nyumba yake yote.

⁵⁴Hii ndiyo ishara ya pili aliyofanya Isa akija katika Uyahudi hatta Galilaya.

5 **B**AADA ya haya karamu ya Wayahudi, Isa akapanda hatta Yerusalemi.

²Iko katika Yerusalemi penyi kondoo birika, iliyoitwa Kiebrania Bethesda, yenyi matao saba. ³Huko wakakaa makutano mengi ya watu wagonjwa, vipofu, viguu, waliopoza walingoja maji yachemke. ⁴Kwani malaika hushuka wakati wake katika birika akayachemsha maji. Naye aliyeshuka kwanza baada ya kuchemka maji akapata afya, katika ugonjwa wake wo wote.

⁵Palikuwa na mtu huko aliyekuwa na ugonjwa miaka thelathini na minane. ⁶Isa akimwona amelazwa, akajua kama wakati umekuwa mwingi, akamwambia, Wataka kupona?

⁷Akamjibu mgonjwa, Bwana, sina mtu, maji yaki-chemka anitupe birikani, wakati nikija mimi mgine hushuka mbele yangu.

⁸Akamwambia Isa, Ondoka, tweka godoro lako, ukaende. ⁹Marra akapona mtu yule, akatweka godoro lake, akaenda.

Ndiyo ya sabato siku ile. ¹⁰Wayahudi wakamwambia yule aliyeponyeka, Sabato leo, si halali ulitweke godoro.

¹¹Akawajibu, Yule aliyeniponya ndiye aliyenambia, Tweka godoro lako ukaende.

¹²Wakamwuliza, Yu nani aliyekwambia, Tweka godoro lako, ukaende? ¹³Naye aliyeponyeka hamjui nani, kwani Isa amepita, watu walioko wakiwa wengi.

¹⁴Baadaye Isa akamwona katika hekali, akamwambia, Angalia, umepona, usikose tena, lililo baya lisikupate.

¹⁵Mtu yule akatoka, akawaambia Wayahudi kama Isa ndiye aliyemponya. ¹⁶Kwa hiyo Wayahudi wakamfuata Isa, wakataka kumua, kwa sababu ameyafanya haya siku ya sabato.

¹⁷Isa akawajibu, Baba yangu hutenda kazi hatta leo, nani naitenda.

¹⁸Kwa hiyo wakazidi Wayahudi kutaka kumua kwa sababu hakuivunja saboto tu, lakini akamena Muungu baba yake yeye, akijifanya sawa na Muungu.

¹⁹Akajibu Isa akawaambia, Amin, amin, nawaambia, Mwana harazi kufanya neno peke yake, illa amwonayo Baba anavyafanya, kwani afanyayo Yeye, hivi na Mwana hufifanya viyo. ²⁰Kwani Baba hupenda Mwana, humwonya kila afanyalo, naye atazidi kumwonya mambo makuu, upate kutaajabu.

²¹Kwani kama Baba alivyowafua wafu, awafanyavyo hayi, ²²Wala Baba hamhukumii mtu, lakini, amempa Mwana hukumu yote, ²³wote wamheshimie Mwana kama wamheshimavyo Baba. Asiyemheshimia Mwana hamheshimii Baba aliyempeleka. ²⁴Amin,

amin, nawaambia, alisikiaye neno langu, akimwamini aliyenipeleka, anao uzima wa milele, wala hataingia katika kuhukumiwa, lakini amepita katika kufa

kuwa hayi. ²⁵Amin, amin, nawaambia, saa inakuja, hatta sasa ipo, waliokufa waisikie santi yake Mwana wa Muungu, nao wasikiao wawe hayi. ²⁶Kwani kama

Baba alivyo na uzima mwake, ²⁷akampa nguvu afanye na kuwa na uzima mwake, ²⁸akampa nguvu afanye na hukumu, kwani yu Mwana wa Adamu. ²⁹Si taaja-buni haya, saa inakuja, wote waliomò makaburini

watakapoisikia santi yake, ³⁰wataondoka, wale waliofanya vema kwa kiyama ya uzima, nao waliotenda viovu kwa kiyama ya kuhukumiwa.

³¹Mimi siwezi kufanya neno mimi peke yangu, nisikiavyo nahukumu, na hukumu yangu ndiyo

yenye haki, kwani siyataki niyapendayo mimi, 14
 15 ilia ayapendayo aliyenipeleka.

16 ¹Nikijishuhudia mwenyewe, ushalidi wangu sio
 17 wa kweli. ²Mgine yule anishuhudiaye, najua kama
 18 ushalidi anishuhudiaio ndio mwenye kweli. ³Mme-
 19 mpeleka Yohana, akayashuhudia yaliyo kweli, ⁴ila
 20 mimi siukubali ushalidi yake mwana adamu, naya-
 21 sema haya mpate ninyi kuokoka. ⁵Yeye alikuwa
 22 taa iliyowaka, ikamwangaza, nanyi mmependa ku-
 23 furahiwa saa hiyo na nuru yake. ⁶Mimi minao usha-
 24 hidi mkubwa kuliko ule wa Yohana kwani matendo
 25 niyopewa na Baba niyatimize, matendo niyafanyayo
 26 mimi yanishuhudia ya kwamba Baba amenipeleka,
 27 naye Baba aliyenipeleka ndiye anishuhudiaye.
 28 Hamkumsikia kabisa sauti, wala hamkumwona
 29 namna, ³⁰wala hamnalo neno lake likikaa ndani
 31 mwenu, ikiwa hamkumwamini yule aliyewapeleka.

32 Tafuteni katika maandiko, kwani mmeona ninyi
 33 kuwa humo uzima wa milele, nayo ndiyo yanishuhu-
 34 diayo, ³⁵wala hampendi kumijia, mpate kuwa na
 36 uzima.

37 ¹Sikubali kusifiwa na watu, ²lakini nimewajua
 38 ninyi kwani kumpenda Muungu hamnako ndani
 39 mwenu. ⁴⁰Mimi nimekuja kwa jina la Baba wangu,
 41 wala hamkubali, mgine akiya kwa jina lake mwe-
 42 nyewe, huyu mtamkubali. ⁴³Mpateje ninyi kuamini,
 44 mkikubali kusifiana, msipozitaka sifa zitokazo
 45 kwake Muungu aliye wa pekee? ⁴⁶Msthani kama
 47 mimi nitawashitaki kwa Baba. Yuko awashitakiye,
 48 Musa mliyemtumainia. ⁴⁹Mkimwamini Musa, unia-
 50 mini na mimi, kwani ameniandikia mimi. ⁵¹Msiipo-
 52 yaamini aliyoyaandika yeye, mpateje kuyaamini
 53 niyanenayo mimi?

6 BADAAYE akaenda Isa ng'ambo ya pili ya
 54 bahari ya Galilaya ya Tiberia, ²makutano
 55 mengi wakamfuata, wakiziona ishara alizowafanyia
 56 walio wagonjwa. ³Akapanda Isa katika mlima aka-
 57 kaa huko pamoja na waanafunzi wake. ⁴Imekaribia
 58 pasaka, karamu yao Wayahudi.

59 ¹Isa akinaua macho, akawaona kama makutano
 60 mengi yanamjia, akamwambia Filipo, Tununue wapi
 61 mikate, hawa wapate kula? ²Akanena haya akimja-
 62 ribu, akijua mwenyewe atakavyofanya.

63 ³Filipo akamjibu, Mikate ya dinari miteen hawato-
 64 shi, kila mtu atwae kidogo.

65 ⁴Akamwambia mmoja wa waanafunzi wake, Andrea
 66 nduguye Siman Petro, ⁵Yupo hapa kijana, anayo mi-
 67 kate mitano ya shayiri na samaki mbili, lakini hizi
 68 nini kwa hawa wengi?

69 ⁶Isa akanena, Wakalisheni watu.

70 ⁷Majani mengi yako huko. Watu wakakaa kitako
 71 kwa hesabu kama elfu tano. ⁸Isa akaitwaa mikate,
 72 akashukuru, akawatolea waanafunzi, na waanafunzi
 73 wale waliokaa kitako, na samaki viuyo hatia wali-
 74 vyotaka.

75 ⁹Waliposhiba akawaambia waanafunzi wake, Ku-
 76 sayeni makombo yaliyosalia, kitu kisipotee. ¹⁰Wa-
 77 kayakusanya, wakajaza vikapu thenashara kwa vidogo
 78 vya mikate ya shayiri walivyovisaza waliokula.

79 ¹¹Watu wale wakiona ishara aliyoifanya Isa, waka-
 80 nena, Huyu ndiye nabii aliyekuwa atakuja ulimwe-
 81 nguni.

82 ¹²Isa akijua kama watakuja, wamkamate wam-
 83 fanye mfalme, akatoka tena hatia mlimani peke yake.

84 ¹³Wakati ukipita waanafunzi wake wakashuka ba-
 85 harini, ¹⁴wakaingia chomboni, wavuke katika bahari
 86 hatia Kapernaum. ¹⁵Imekuwa giza wala hakuwafikia
 87 Isa. Bahari ikatutuna kwa kuwa pepo nyingi zilizoz-
 88 vuma.

89 ¹⁶Walipokwisha kuvuta kama stadio hamisi u asha-
 90 rini ao thelathini, wakamwona Isa akitembea juu ya
 91 bahari amekikaribia chombo, wakaogopa.

92 ¹⁷Akawaambia, Ndimi, msigope. ¹⁸Wakatakum-
 93 twaa katika chombo, mara chombo kimefika inchi
 94 ng'ambo ya pili.

95 ¹⁹Siku ya pili yake makutano yaliyokaa upande
 96 wa pili wa bahari, wakiona kama hapana mashua
 97 nyingine huko, ila ile moja waliyopandia waanafunzi

wake, na kama Isa hakuingia katika mashua pamoja na waanafunzi wake, lakini waanafunzi wake wameingia mashuani peke yao. ²⁵(Illa mashua nyingine zimekuja katika Tiberia, *Latia* karibu na mahali walipoita mikate, Bwana akishukuru.) ²⁶Makutano wakiona kama Isa hako, wala waanafunzi wake, wakapanda katika vyombo, wakaja hatia Kapernaum wakintafuta Isa.

²⁷Hatta wakimwona upande wa pili wa bahari wakamwambia, Rabbi, umekujaje hapa?

²⁸Isa akajibu, akanena, Amin, Amin, nawaambia, unanitafuta si kwa sababu mmezona Ishara, lakini kwa sababu mmeila mikate mkashiba. ²⁹Msihughulike kwa chakula kipoteacho, lakini kwa chakula kikaicho hatia uzima wa milele, atakachowapa Mwana wa Adamu, kwani Baba aliye Muungu amentia muhuri.

³⁰Wakamwambia, Tufanyeje, tashughulike kwa shughuli yake Muungu?

³¹Isa akajibu akawaambia, Ndiyo shughuli yake Muungu, mnamini alyempelaka.

³²Wakamwambia, Ishara gani uifanyayo, tuone tukakuamini? Unatendaje? ³³Baba zetu walikula tolea mikate wa mbinguni, wale.

³⁴Isa akawaambia, Amin, Amin, nawaambia, Musa siye alyewatolea mikate ule wa mbinguni, lakini Baba yangu ndiye alyewapa mikate wa mbinguni ulio wa kweli. ³⁵Kwani mikate wa Muungu ndiye yule alyeshuka mbinguni atoaye uzima katika ulimwengu.

³⁶Wakamwambia, Bwana, utupe sikuzote mikate huo.

³⁷Akawaambia Isa, Mimi ndimi mikate wa uzima, ajaye kwangu, hataona njaa, naye aniaminiye hataona kabisa kitu. ³⁸Illa nawaambia, kama mmentona wala harokua mini. ³⁹Kila aliyenipa Baba, huja kwangu, naye ajaye kwangu, simfukuzi nje. ⁴⁰Kwani nitameshuka mbinguni nisiyafanye niyapendayo, illa ayapendayo aliyenipeleka. ⁴¹Ndiyo ayapendayo ali-

yenipeleka, kila niliyepewa naye asipotee kabisa, illa nitamfue siku ya mwisho. ⁴²Ndiyo ayapendayo aliyenipeleka, kila amwangaliaye Mwana, akimwamini apate uzima wa milele, nitamfua mimi siku ya mwisho.

⁴³Wakamung'unikia Wayahudi kwa sababu amesema, Ndimi nilio mikate ulioshuka mbinguni. ⁴⁴Wakanena, Siye Isa mwanawe Yusuf, hatuwajui babaye na mamaye, asemaje kwamba nitameshuka mbinguni?

⁴⁵Isa akajibu, akawaambia, Msinung'unikiane, hawezi nitu kumifuta Baba aliyenipeleka asiponvuta, nami nitamfua siku ya mwisho. ⁴⁶Imeandikwa kwa nabii, Wote watafundishwa na Muungu.

Kila aliyesikia kwa Baba akajifunza huja kwangu. ⁴⁷Hakuna aliyemwona Baba, illa aishiye kwa Muungu, huvi amemwona Baba. ⁴⁸Amin, Amin, nawaambia aniaminiye anao uzima wa milele. ⁴⁹Mimi ni mikate wa uzima. ⁵⁰Baba zenu walitila mana katika jangwa wakafa.

⁵¹Ndio mikate ulioshuka mbinguni, aulaye asife. ⁵²Mimi ni mikate mwenyi uzima ulioshuka mbinguni, aulaye mikate huu aishi hatia milele. Na mikate nitakautoa ndio mwili wangu, nitakaoutolea uzima wa ulimwengu.

⁵³Wakashindana Wayahudi wao kwa wao, wakinena, Awezaje huvi kutupa mwili wake tule?

⁵⁴Akawaambia Isa, Amin, Amin, nawaambia, msipoula mwili wake Mwana wa Adamu, mkainywa damu yake, hama uzima kwenu. ⁵⁵Aulaye mwili wangu na ainywaye damu yangu anao uzima wa milele, nami nitamfua siku ya mwisho; ⁵⁶kwani mwili wangu ndicho kilicho chakula, na damu yangu ndicho kilicho kinywa. ⁵⁷Aulaye mwili wangu na ainywaye damu yangu hukaa ndani mwangu, nami ndani mwake. ⁵⁸Kama Baba aliye hayi aliyonipeleka, nami naitishi kwa Baba, viyvo anilaye mimi huvi ataishi kwa mimi. ⁵⁹Ndio mikate ulioshuka mbinguni, si kama baba zenu walivyoila mana, wakafa. Aulaye mikate huu ataishi hatia milele.

⁶⁰Akanena haya katika amagogi akifundisha katika

Kapernaum.

⁶⁰Wengi walioyasikia waanafunzi wake wakanena, Neno hili gumu, nani awezaye kulisikia.

⁶¹Akijua Isa kwa ndani kama waanafunzi wake walikuwa wakiyanung'unikia haya, akawaambia, Hili limewachukiza, sgrinsi gani, mkimwona Mwana wa Adamu akipanda huko aliko kwanza? ⁶²Roho ndiyo ifanyayo hayi, mwili haufai neno, maneno niliyowambia, ndiyo roho na uzima. ⁶³Lakini wako kweni wasioamini. Kwani amejua Isa tangu mwanzo nani wasioamini, naye nani atakayemtoa. ⁶⁴Akanena, Kwa hiyo, nikawaambia, kwamba hawezi mtu kuni-fuata asiyepewa na Baba yangu.

⁶⁵Tangu hapo wengi waanafunzi wake wakatoka katika nyuma yake, wala hawakutembea tena kuni-fuata. ⁶⁶Isa akawaambia wathenashara, Hatta ni-nyi mwapenda kwenda zenu?

⁶⁷Akajibu Siman Petro, Bwana, tumwendee nani, unayo maneno ya uzima wa milele, ⁶⁸naawi tumeamini tukajua kama ndiwe Masiya, Mwanawe Muungu aliye hayi.

⁶⁹Akawajibu Isa, Mimi sikuwachagua, ninyi wathenashara, hatta wenu mmoja ni shetani?

⁷⁰Akanenena Yuda wa Siman Iskariota, ndiye atakayemtoa, akiwa mmoja wa wathenashara.

7 **BAADAYE** Isa akatembea katika Gallaya, kwa hiyo, nikawaambia, kwamba hawezi mtu kuni-fuata. ⁷¹Isa akawaambia wathenashara, Hatta ni-nyi mwapenda kwenda zenu?

⁷²Akajibu Siman Petro, Bwana, tumwendee nani, unayo maneno ya uzima wa milele, ⁷³naawi tumeamini tukajua kama ndiwe Masiya, Mwanawe Muungu aliye hayi.

⁷⁴Akawajibu Isa, Mimi sikuwachagua, ninyi wathenashara, hatta wenu mmoja ni shetani?

⁷⁵Akanenena Yuda wa Siman Iskariota, ndiye atakayemtoa, akiwa mmoja wa wathenashara.

⁷⁶Isa akawaambia wathenashara, Hatta ni-nyi mwapenda kwenda zenu?

⁷⁷Akajibu Siman Petro, Bwana, tumwendee nani, unayo maneno ya uzima wa milele, ⁷⁸naawi tumeamini tukajua kama ndiwe Masiya, Mwanawe Muungu aliye hayi.

⁷⁹Akawajibu Isa, Mimi sikuwachagua, ninyi wathenashara, hatta wenu mmoja ni shetani?

⁸⁰Akanenena Yuda wa Siman Iskariota, ndiye atakayemtoa, akiwa mmoja wa wathenashara.

⁸¹Isa akawaambia wathenashara, Hatta ni-nyi mwapenda kwenda zenu?

⁸²Akajibu Siman Petro, Bwana, tumwendee nani, unayo maneno ya uzima wa milele, ⁸³naawi tumeamini tukajua kama ndiwe Masiya, Mwanawe Muungu aliye hayi.

⁸⁴Akawajibu Isa, Mimi sikuwachagua, ninyi wathenashara, hatta wenu mmoja ni shetani?

⁸⁵Akanenena Yuda wa Siman Iskariota, ndiye atakayemtoa, akiwa mmoja wa wathenashara.

⁸⁶Isa akawaambia wathenashara, Hatta ni-nyi mwapenda kwenda zenu?

⁸⁷Akajibu Siman Petro, Bwana, tumwendee nani, unayo maneno ya uzima wa milele, ⁸⁸naawi tumeamini tukajua kama ndiwe Masiya, Mwanawe Muungu aliye hayi.

⁸⁹Akawajibu Isa, Mimi sikuwachagua, ninyi wathenashara, hatta wenu mmoja ni shetani?

⁹⁰Akanenena Yuda wa Siman Iskariota, ndiye atakayemtoa, akiwa mmoja wa wathenashara.

ramu, mimi sipandii karamu hii bado, kwani saa yangu haijatimia.

⁹¹Akinena haya akakaa katika Gallaya. ⁹²Walipo-kwenda nduguze, naye akaiendea kuramu, si kwa wazi, ulla kama kwa siri.

⁹³Wayahudi wakamtafuta katika karamu, waka-nena, Yuko wapi huyu? ⁹⁴Na manung'uniko mengi kwa mambo yake katika makutano. Wangine waka-sena, Ni mwema. Wangine wakasema, Siyo, lakini huwadanganya watu. ⁹⁵Wala mtu hakumnenea kwa wazi, kwa kuwaogopa Wayahudi.

⁹⁶Hatta kati ya karamu akapanda Isa katika hekalu akafundisha. ⁹⁷Wayahudi wakaajabu waka-nena, Ajuaje huyu elimu, asipofundishwa?

⁹⁸Akawajibu Isa akanena, Elimu yangu si yangu, ulla yake aliyenipeleka. ⁹⁹Apendaye kuyatenda aya-pendayo, alajua elimu, kwamba ndiyo ya Muungu, ao mimi nanena kwa akili zangu tu. ¹⁰⁰Anenaye kwa asifiwe aliyempeleka, ndiye wa kweli, wala haiko kwake ulla haki. ¹⁰¹Siye Musa aliyewapa torati, wala hakuna kweni aitendaye torati, mbona wataka ku-nina?

¹⁰²Makutano wakajibu wakanena, Una wazimo, nani atakaye kukua?

¹⁰³Akajibu Isa akawaambia, Nimefanya tendo moja, mkastaajabu nyote. ¹⁰⁴Musa amewapa tollara, (wahi-si kwa Musa ulla kwa babu,) na siku ya sababu hutu-tahiri mtu. ¹⁰⁵Mtu akipata kutahirwa siku ya saba-to, torati ya Musa isivunjike, umeghathabika kwa sababu nimepona mtu mzima siku ya sabato?

¹⁰⁶Msihukumu kwa macho, hukumuni hukumu ya haki. ¹⁰⁷Wakanena beathi ya Wayerusalemi, Siye huyu wanaemtaikia wanue? ¹⁰⁸Angalie ananena kwa wazi, wala hawamemei neno, wamejua kweli wakuu kama ndiye Masiya? ¹⁰⁹Lakini twanjua huyu aliko, Masiya atakapokuja hamjui mtu aliko.

¹¹⁰Akatoa sauti katika hekalu akifundisha Isa, akanena, Mmenjua na mimi na huko niiko, wala

sikuja kwa shauri langu mimi, lakini ndiye mwenyi kweli aliyeipeleka, msiyenjua ninyi. ²⁸Mimi nimejua, kwani nimetoka kwake, naye ndiye aliyeipeleka.

²⁹Wakataka kumkamata, wala mtu hakumtia mkono kwa sababu saa yake haijawadia. ³¹Wengi wa katika makutano wakamwamini, wakanena, Masiya akija, akatoa ishara kuliko huyu aliyoifanya?

³²Wakawasikia Wafarisayo makutano wakiyanung'unika haya. Wakampelekea Wakohani wakuu na Wafarisayo asikari wankamate.

³³Akanena Isa, Bado kidogo kwenu mimi, nita kwenda zangu kwake aliyeipeleka, ³⁴mtanitatuta wala hantamiona, wala mimi nilipo hamtawezi ninyi kuja.

³⁵Wakaambiana Wayahudi, Atakwenda wapi huyu, sisi tusimwone? Atakwenda kwao waliotawanyika katika mataifa, atawafundisha mataifa? ³⁶Neno gani hili analolisea, mtanitatuta wala hantamiona, wala mimi nilipo hamtawezi ninyi kuja?

³⁷Siku ya mwisho iliyo kuu ya karamu, akasinama Isa akatoa sauti, akanena, Mtu akiona kiu, anijilie auywe. ³⁸Aniaminiye mimi, kama yamenena maa-ndiko, mito ya maji ya uzima itatoka katika matumbo yako. ³⁹Akaisema haya Roho watayopewa wawaminio, kwani Roho Mtakatifu haiko bado, kwamba Isa hajatukuzwa.

⁴⁰Wengi wa katika makutano wakayasikia maneno wakanena, Ndiye nabii, kweli. Wangine wakanena, Ndiye Masiya. ⁴¹Wangine wakanena, Hatoki Masiya katika Galilaya, ⁴²hayaneni maandiko kwamba katika wazao wa Daud na katika Betlehem mji Daud alipo, Masiya atatoka? ⁴³Makutano yakatengwa kwa sababu yake. ⁴⁴Walikuwa kwao waliotaka kumkamata, lakini mtu hakumtia mkono.

⁴⁵Wakaja asikari kwa Wakohani wakuu na Wafarisayo, hawa wakawaambia, Mbona hamkumleta?

⁴⁶Wakajibu asikari, Hapana mtu kabisa anenaye kama mtu huyu.

⁴⁷Wakawajibu Wafarisayo, Hatta ninyi mkadaneanyika? ⁴⁸Mtu gani aliyeamwamini katika wakuu, ao katika Wafarisayo? ⁴⁹Illa makutano haya wasiojua torati wamekaniwa.

⁵⁰Akawaambia Nikodemo aliyemjia usiku, akiwa mmoja wao, ⁵¹Sheria yetu humbukumu mtu, asipokuwa kwaza afanyayo yajulikane?

⁵²Wakajibu wakamwambia, Nawe umetoka katika Galilaya? Tafute, kaangalie, kwani nabii haondoki katika Galilaya.

⁵³Wakaenda zao killa mtu nyumbani kwake.

⁵⁴Isa akaenda mlina wa zeituni.

⁵⁵Hatta assubui mapema akaja hekaluni, watu wote wakamjia, akakaa kitako akawafundisha.

⁵⁶Wakamléca Waandishi na Wafarisayo mwanamke aliyetwaliwa akizini, ⁵⁷wakamweka kati wakamwambia, Mwalimu, mwanamke huyu ametwaliwa akiwa katika kuzini. ⁵⁸Passi katika torati Musa alituumuru tuwapigie mawe walio kama huyu, wewe unsemeaje? ⁵⁹Wakanena haya wanjariibu, wapate kumshtaki.

Isa akainama akaandika kwa kidole chini. ⁷Wakika wakimuliza, akajinua akawaambia, Yule wenu asiyekosa amtupeleke jiwe la kwanza. ⁸Akainama tena akaandika chini.

⁹Wale wakisikia, wakihukumiwa na moyo, wakaitoka mmoja mmoja, kwanza walio wazee hatta wa mwisho, wakamwacha Isa peke yake, na mwanamke akiwa kati.

¹⁰Akajinua Isa asione mtu ila mwanamke, akaambia, Wako wapi waliokushtaki, hapana aliye kuhukumu?

¹¹Akanena, Hapana, Bwana.

Akamwambia Isa, Wala mimi siku hukumu, uende usikose tena.

¹²Isa akasema nao tena akinena, Mimi ni nuru ya ulimwengu, anifuataye hatembezi gizaani, lakini atapata nuru ya uzima.

¹³Wakamwambia Wafarisayo, Unajishuhudia, usha-

hidi wako sio wa kweli.

¹⁴ Akajibu Isa akawaambia, Mimi nikijishuhudia, ushahidi wangu wa kweli, kwani nimejua nilikotoka, na nilikokwenda, ninyi hamjui wala nilikotoka wala nilikokwenda. ¹⁵ Ninyi huhukumu kwa mwili, mimi sinuhukumu mtu. ¹⁶ Hata nikihukumu mimi, hukumu yangu ina kweli, kwani mimi si peke yangu, lakini mimi na Baba alyeniipeleka. ¹⁷ Katika torati yenu imeandikwa, kwamba watu wawili wakishuhudu ma-neno yao ya kweli. ¹⁸ Mimi najishuhudia mwenyewe na Baba alyeniipeleka amenishuhudia.

¹⁹ Wakamwambia, Baba yako yuko wapi?

²⁰ Akajibu Isa, Hamkunijua mimi wala Baba yangu, kama mgalinjua mimi, mgalinjua na Baba yangu. ²¹ Maneno haya akayasema katika hazina, akifu-ndisha hekaluni, wala mtu hakumkamata, kwani saa yake haijaja bado.

²² Akawaambia tena, Naenda zangu, nanyi mtani-tafuta, mtakufa katika thambi zenu, niendako mimi, ninyi ha'mwezi kuja.

²³ Wakanena Wayahudi, Atajua, kwamba anasema, niendako mimi, ninyi ha'mwezi kuja?

²⁴ Akawaambia, Ninyi wa chini, mimi wa juu, ninyi wa ulimwengu huu, mimi si wa ulimwengu huu. ²⁵ Nawaambia, kwamba mtakufa katika thambi zenu, msipoamini kama ndimi niliye, mtakufa katika thambi zenu.

²⁶ Wakamwambia, Nani weye?

Akawaambia Isa, Mwanzo nilionena kwenu, ²⁷ ndiyo meugi minayo nwanene, nikahukumu, lakini alyeni-peleka ndiye wa kweli, nami niliyoyasikia kwake, haya nayanena ulimwenguni.

²⁸ Hawakujua kama amewanenea Baba.

²⁹ Akawaambia Isa, Mtakapontweka Mwana wa Adamu, ndipo mtakaponijua ndimi niliye, wala kwa shauri langu mimi sifanyi neno, ille aliyonifundisha Baba yangu, ndivyok nise mayoy. ³⁰ Naye alyeniipeleka yupo pamoja nami, Baba hakuniacha peke yangu, kwani mimi nayafanya sikuzote yampendezayo.

³⁰ Akiyanena haya wengi wakamwamini.

³¹ Akawaambia Isa Wayahudi wale waliomwamini, Mkikaa katika neno langu, mmekuwa waanafunzi wangu wa kweli, ³² mtayajua yaliyo kweli, na yaliyo kweli yatafafanya huru.

³³ Wakamjibu, Sisi wazao wake Ibrahimu, wala hatukuwa kabisa watumwa wa mtu, unasemaje, kwa-mba mtakuwa huru?

³⁴ Akajibu Isa, Amin, amin, nawambia, kila afanyaye thambi ni mtumwa wa thambi. ³⁵ Mtumwa hakai nyumbani milele, mwana hukaa milele. ³⁶ Mwa-na akiwaweka huru, mtakuwa huru halisi. ³⁷ Nawa-jua kama wazao wa Ibrahimu, lakini wataka kunua, kwani neno langu hana pafasi kwenu. ³⁸ Mimi naya-nena niliyoaona kwa Baba yangu, nanyi huyafanya niliyoaona kwa baba yenu.

³⁹ Wakajibu wakamwambia, Baba yetu ndiye Ibra-himu.

Akawaambia Isa, Kama mngokuwa watoto wake Ibrahimu, mngeyafanya matendo yake Ibrahimu. ⁴⁰ Sasa mnataka kunua, mtu niliyewaambia yaliyo kweli, niliyoyasikia kwa Muungu, hakufanya hivi Ibrahimu. ⁴¹ Ninyi huyafanya matendo yake baba yenu.

Wakamwambia, Sisi si waana wa haramu, tumaye baba mmoja ndiye Muungu.

⁴² Akawaambia Isa, Kama Muungu angekuwa baba yenu, mngenipenda mimi, kwani nalitoka kwa Mu-ungu nikaja, wala sikuja kwa shauri langu mimi, lakini yeve amenipeleka. ⁴³ Mbona hamjimi niyane-nayo? Kwa sababu ha'mwezi kulisikia neno langu. ⁴⁴ Ninyi wa baba ndiye Shetani, mnapenda kuzifanya tamaa za baba yenu. Yule tangu mwanzo muaji, wala hakukaa katika kweli, kwani kweli haino ndani mwake. Asemapo uwongo, husena yaliyo yake, kwani ni mwongo na baba yake. ⁴⁵ Mimi nikinena kweli, hamiamini. ⁴⁶ Nani wenu anionaye mwenyi thambi? Nikinena kweli, mbona ninyi hamiamini? ⁴⁷ Aliye wa Muungu huyasikia aliyواسema Muungu

⁴⁸ Wakajibu Wayahudi, wakamwambia, Hatusemi vema, kwamba Msamaria wewe, na una wazimo?

⁴⁹ Akajibu Isa, Mimi sina wazimo, lakini namheshimia baba yangu, nanyi, hamheshimii. ⁵⁰ Mimi sitaki nisifiwe, yuko atakaye na ahukumuye. ⁵¹ Amin, nawaambia, mtu akilishika neno langu, hataona kufa hatta milele.

⁵² Wakamwambia Wayahudi, Sasa tumejua kama una wazimo. Ibrahimu amekufa, na nebi, nawe wanena, Mtu akilishika neno langu hataonja kufa hatta milele. ⁵³ Wewe mkun kuliko baba yetu Ibrahimu, aliyekufa, nao nabii wamekufa, wajifanya nani?

⁵⁴ Akajibu Isa, Nikijisifu mwenyewe, sifa yangu si neno, Baba ndiye anisifiye, mnyemmena kwamba Muungu wetu. ⁵⁵ Wala hamkumpua, mimi nimenjua, nikisema sinjui, nitakuwa kama ninyi mwongo. Lakini nimenjua, nikalishika neno lake. ⁵⁶ Ibrahimu baba yenu alipendelewa alone siku yangu, akatona akafurahi.

⁵⁷ Wakamwambia Wayahudi, Hujapata miaka hamini, ukamwona Ibrahimu?

⁵⁸ Akawaambia Isa, Amin, amin, nawaambia, mbele ya kuwa Ibrahimu nipo Mimi.

⁵⁹ Wakatwaa mawe wantupie, lakini Isa akajisefiri, akatoka katika hekalu, aktienda kati yao, vivi akapita.

GAKIPITA akamwona mtu vipofu tangu kuza-nena, Rabbi, nani aliyekosa, huyu ao wazazi wake, azaliwe kipofu?

³ Akajibu Isa, Wala huyu amekosa, wala wazazi wake, ulla yaonekane matendo ya Muungu kwake. ⁴ Imenipasa kutenda matendo yake aliyenipeleka, ukiwa mchana, usiku unakuja asipoweza mtu kutenda neno, ⁵ nikiwa katika ulimwengu ni nuru ya ulimwengu.

⁶ Akinena haya akatema mate, akafanyiza udongo na mate, akampaka macho kipofu kwa udongo, ⁷ aka-

mwambia, Enenda, unawe katika birika la Siloam, (faisiri yake, amepelekwa), akaenda akanawa akarudi akiona.

⁸ Majirani nao waliomwona zamani akiwa mwombaji, wakanena, Si huyu aliyekaa akaomba? ⁹ Wangine wakanena, Ndiye. Wangine, Amefanana naye. Eye akanena, Ndimi.

¹⁰ Wakamwambia, Macho yako yamepataje kufumbuka? ¹¹ Akajibu akanena, Mtaaitwaye Isa akafanya udongo akanipaka macho, akamiambia, Enenda hatta birika la Siloam ukanawe, nikaenda nikanawa nikaona.

¹² Wakamwambia, Yuko wapi huyu? Akanena, Sijui.

¹³ Wakamleta kwa Wafarisayo aliye kwanza kipofu. ¹⁴ Ikawa siku ya sabato, alipoufanya udongo Isa, akamfumbua macho.

¹⁵ Wakamwuliza tena Wafarisayo, ginsi anaonaje? Akawaambia, Akantitia udongo machoni, nikanawa, naona.

¹⁶ Wakanena baathi ya Wafarisayo, Mtu huyu si wa Muungu, kwani haishiki sabato. Wangine wakanena, Awezaje mtu mwenyi thambi kufanya ishara kama hizi? Wakatengwa.

¹⁷ Wakamwambia tena kipofu, Wewe unamsemeje, kama amekufumbua macho? Akanena, Ndiye nabii. ¹⁸ Wayahudi hawakusadiki kama alikuwa kipofu akaona, hatta wakawaita wazazi wake aliyepata kuona. ¹⁹ Wakawauliza, wakanena, Huyu ndiye mwana wenu, mnyemmena kama alizaliwa kipofu, amepataje sasa kuona?

²⁰ Wakawajibu wazazi wake wakanena, Twamjua huyu udiye mwana wetu, na kama alizaliwa kipofu, amepataje kuona, hatujui, ao nani aliyemfumbua macho sisi hatujui, mtu mzima huyu, mwulizeni, atoe mwenyewe habari zake. ²¹ Wakanena haya wazazi wake, kwa sababu wakawaogopa Wayahudi. Kwani siku ile wameamuru Wayahudi kama kila amwungana maye Masiya, atolewe katika sunagogi. ²² Kwa hiyo

wazazi wake wakanena, Mtu mzima huyu, mwalizeni.
²⁸ Wakamwita marra ya pili mtu aliyekuwa kipofu, wakamwambia, Msifu Muungu, twamjua mtu huyu mwenyi thambi.

²⁹ Akajibu yule, Kama mwenyi thambi sijui, neno moja nalijua, kama nikiwa kipofu nikaona.

³⁰ Wakamwambia tena, Amekufanyaje amekufubua je macho ?

³¹ Akawajibu, Nimewaambia sasa hivi, wala hamkusikia, nini tena mtakayo kusikia? Nanyi mwataka kuwa waanafunzi wake?

³² Wakamtukana wakanena, Wewe mwanafunzi wake, sisi waanafunzi wa Musa, ³³ twajua kama kwa Musa amenena Muungu, huyu hatumjui aliko.

³⁴ Akajibu mtu akawaambia, Hii ndiyo ajabu, kama ninyi hamjui aliko, naye amenifumbua macho.
³⁵ Twajua kama Muungu hawasikii wenyi thambi, lakini mtu akiwa meha Muungu akiyafanya ayape-ndayo, huyu humsikia. ³⁶ Tangu zamani haikusikiwa kama mtu amemfumbua macho alizezaliwa kipofu.
³⁷ Kama hangalikuwa huyu wa Muungu, hangaliweza kufanya neno.

³⁸ Wakajibu wakamwambia, Katika thambi tupu umezaliwa, nawe utufundishe sisi? Wakamtoa nje.

³⁹ Akasikia Isa kama wamemtoa nje akamkuta akamwambia, Wamwanini Mwaba wa Muungu?

⁴⁰ Akajibu huyu, akanena, Ni nani Bwana nimwamini?

⁴¹ Akanwambia Isa, Umetwona, naye asenaye nawe ndiye.

⁴² Akasema, Naamini, Bwana, akamsujudia.

⁴³ Akanena Isa, Kwa hukumu nimekuja katika ulimwengu huu, wasitona wabne, na waonaye wawe vipofu.

⁴⁴ Wakaysikia haya Wafarisayo waliopo naye, wakamwambia, Nasi vipofu?

⁴⁵ Akawaambia Isa, Kama mgalikwa vipofu, hamugalikwa na thambi, sasa mwanena, Twaona, na thambi zenu haziondolewi.

10 AMIN, amin, nawaambia asiyeingia kwa mlango katika zizi la kondoo, illa amepanda, panginepo, ndiye mwivi na mnyang'anyi, ² aing'aye kwa mlango ndiye mchungwa wa kondoo. ³ Humfunulia huyu mngoje mlango, na kondoo humsikia sauti, huzita kondoo zake kwa jina, huzileta nje. ⁴ Akizitoa kondoo zake, huenda mbele yao, na kondoo humfuata, kwani wamjua sauti. ⁵ Mgeni hawamfuati, lakini humkimbili, kwani hawamjui sauti mgeni.

⁶ Mfano huu akawaambia Isa, wala hawakuyajua mambo aliyowanena.

⁷ Akanena tena Isa, Amin, amin, nawaambia kwani ndimi niliye mlango wa kondoo. ⁸ Wote waliokuja mbele yangu wevi na wanyang'anyi, lakini kondoo hawakwasikia sauti.

⁹ Ndimi niliye mlango, aing'aye kwa mimi atao-koka, ataing'ia, atatoka, ataona malisho. ¹⁰ Mwivi haji illa aibe, aching'je, ahariibu, mimi nimekuja wapate uzima, wakazidi kuupata. ¹¹ Ndimi niliye mchungwa aliye mwema. Mchungwa aliye mwema huweka uzima wake kwa ajili yao kondoo. ¹² Aliye kwa mshaara wala asiye mchungwa, wala asiye mwenyi kondoo, akinwona mbwa wa mwitu anakuja, huwacha kondoo hukimbia, mbwa wa mwitu huwa-kamata, huwatawanya kondoo. ¹³ Aliye kwa mshaara hukimbia, kwa sababu kuwa kwa mshaara tu, wala hawatunzi kondoo. ¹⁴ Ndimi niliye mchungwa aliye mwema, nawajua walio wangu, nikajulika nao walio wangu. ¹⁵ Kama alivyoniua Baba nami namjua Baba, na uzima wangu nauweka kwa ajili yao kondoo. ¹⁶ Na kondoo wangine ninao wasio wa zizi hili, nao imenipasa kuwaleta, nao watanisikia sauti, litakuwa kundi moja na mchungwa mmoja. ¹⁷ Kwa hiyo Baba amenipenda, kwani mimi nauweka uzima wangu niutwae tena. ¹⁸ Hapana aniondoaye, illa mimi nauweka mwenyewe, ninazo nguvu za kuu-weka, ninazo nguvu za kuutwaa tena na amri hii nime-pewa na Baba yangu.

mikono yao. ⁴⁰ Akaenda yake tena ng'ambo ya pili ya Yardeni mahali alipokuwa kwanza Yohana akibatiza, akakaa huko. ⁴¹ Wengi wakaja kwake wakena, Yohana hakufanya ishara, yote aliyousema huyu Yohana ya kweli. ⁴² Wakamwamini huko wengi.

II PALLIKUWA na mtu lawezi, Lazaro wa Betania wa mji wao Maryamu na Martha nduguze. ² Ndiye Maryamu aliyemtia marihamu Bwana, akamfuta miguu kwa nyefe zake, nduguye Lazaro alikuwa hawezi. ³ Ndugu wakampeteka wakinena, Bwana, umpendaye hawezi.

⁴ Akisikia Isa akasema, Ugonjwa huu si kwa kufa, illa kwa sifa yake Muungu, asitwe Mwana wa Muungu kwa ajili yake.

⁵ Akawapenda Isa Martha na nduguye, na Lazaro. ⁶ Akisikia kama hawezi akakaa mahali hapo siku mbili, ⁷ hatta baadaye akawaambia waanafunzi, Turudi katika Uyahudi.

⁸ Wakamwambia waanafunzi, Rabbi, siku hizi Wayahudi walitaka kukutupia mawe, utarudi tena huko?

⁹ Akajibu Isa, Hazipo saa thenashara za mchana: Mtu akitembea mchana hajikwai kwani anaona nuru ya ulimwengu huu, ¹⁰ mtu akitembea usiku hujikwaa, kwani nuru haipo kwake.

¹¹ Akasema haya, baadaye akawaambia, Lazaro rafiti yetu amelala, lakini nenda nimaushie.

¹² Waanafunzi wakamwambia, Bwana, aktiala, atao-koka. ¹³ Amekunena Isa kufa kwake, wale wakatani ameneu kulala kwa usingizi.

¹⁴ Akawaambia Isa kwa wazi, Lazaro amekufa, ¹⁵ nawafuraha ninyi mpite kuamini, kama mimi siko huko, illa twende kwake.

¹⁶ Akawaambia Tomaso, (aliyeitwa pacha,) waanafunzi wenzake, Twende na sisi, tufe pamoja naye.

¹⁷ Aktija Isa akaona amekuwa siku nne hatika kaburi.

¹⁸ Betania iko karibu na Yerusalemi kama stadio hamstahara. ¹⁹ Wakaja Wayahudi wengi kwao Martha na Maryamu wawatulize kwa ajili ya ndugu

¹⁹ Wayahudi wakatengwa tena kwa ajili ya maneno haya. ²⁰ Wakanena wengi wao, Ana wazimo, akili zake zimepotea, mbona mwamsikia? ²¹ Wangine wakanena, Mwenyi wazimo hasemi hivi, wazimo waweza kumfumbua macho vipofu?

²² Ilikuwa siku ya kuwekea wake katika Yerusalemi na wakati wa baridi. ²³ Isa akatembea hekaluni katika ukumbi wa Sulemani.

²⁴ Wakamzunguka Wayahudi wakamwambia, Hatta lini waihike roho yetu? Ukiwa Masiya, twambie kwa wazi.

²⁵ Akawajibu Isa, Nimewaambia wala hamkuamini, matendo niyafanyo kwa jina la Baba yangu, haya yanishuhudia. ²⁶ Lakini ninyi hamwamini, kwani sinayi wa kondoo zangu, kama niliyowaambia, ²⁷ kondoo zilizo zangu humisikia sauti, nami nazijua nao hufuata, nami nawapa uzima wa milele, ²⁸ wala hawatapotea milele, wala mtu hawezi kuwanya-ng'anya mkononi mwangu. ²⁹ Baba yangu aliyenipa mkutu kuliko wote, wala hawezi mtu kunyan'anga katika mkono wake Baba yangu. ³⁰ Mimi na Baba tu mmoja.

³¹ Wayahudi wakatwaa mawe tena wambupie. ³² Akawajibu Isa, Nimewaonya matendo mema mengi ya Baba yangu, kwa tendo lipi wanitupia mawe?

³³ Wakamjibu Wayahudi, Kwa tendo jema hatukutupii mawe, lakini kwa unajisi na kwamba wewe mwana adamu hujifanya Muungu.

³⁴ Akawajibu Isa, Haikandikwa katika torati yenu, mimi nalisema, ndinvi muungu. ³⁵ Akiwanena muungu walopewa neno la Muungu, (wala maandiko hayawezi kuvunjwa,) ³⁶ mwamwambia yule aliyemtakasa Baba akampeteka ulimwenguni, Wasema unajisi, akimena, Ni mwana wake Muungu? ³⁷ Nisipoyafanya matendo ya Baba yangu msiamini, ³⁸ nikiyafanya, msiponiamini, yaamini matendo, mpaté kujua na kuamini kama ndani yangu yu Baba nami ndani mwake.

³⁹ Wakataka tena kuukamata, akatoka katika

yao. ²⁰Naye Martha akisikia kama Isa anakuja, akanwendee, Maryamu akakaa nyumbani.

²¹Martha akamwambia Isa, Bwana, kama ungali-kuwapo hapa, ndugu yangu hangalikuwa. ²²Illa Muungu atakupa.

²³Isa akamwambia, Nduguyo atafuka. ²⁴Akamwambia Martha, Najua kama atafufuka katika ufufu wa siku ya mwisho.

²⁵Akamwambia Isa, Mimi ni ufufuo na uzima, aniaminiye, akifa, atakuwa hayi, ²⁶na kila aliye hayi akaniamini hafi millele, wayamini haya?

²⁷Akamwambia, Yakini Bwana, nimeamini kama ndiwe Masiya, mwana wake Muungu, ajaye katika ulimwengu.

²⁸Akisema haya akaenda akamwita Maryamu nduguye kwa siri akisema, Mwalimu yuko, anakwita.

²⁹Naye akisikia akaondoka upesi akanjia. ³⁰Hajafika Isa katika mji, lakini yako mahali alipomkuta Martha. ³¹Wayahudi walokuwa naye katika nyumba wakamtuliza, wakimwona Maryamu kama ameondoka upesi akatoka, wakamfuata wakimena, Amekwenda kaburini alie huko.

³²Maryamu akija mahali alipo Isa akamwona, akanwangukia miguu, akimwambia, Bwana, kama ungalikuwapo hapa ndugu yangu hangalikuwa.

³³Isa akimwona analia, nao Wayahudi waliofuatana naye wakilia, akakasirika rohani akataabika, ³⁴akasema, Wapi mlipo/mweka? Wakamwambia, Bwana, uje utazame.

³⁵Isa akatoa machozi.

³⁶Wakasema Wayahudi, Tazama ginsi alivyompenda. ³⁷Baathi wao wakasema, Hawezi luhuyu amfumbuaye macho kipofu kufanya kama na huyu asite!

³⁸Isa akikasirika tena moyoni akafika kaburini. Ndiho paango na jive limevekwa juu yake. ³⁹Akamwambia nduguye aliyekufa Martha, Bwana,

sasa ameoza kwani amepata siku mne.

⁴⁰Akamwambia Isa, Sikukwambia kama, ukiamini, utaitona sifa ya Muungu?

⁴¹Wakaliondoa jive alipolazwa aliyekufa. Isa akainua macho yake juu akasema, Baba, nakushukuru ya kwamba umenisikia. ⁴²Nami najua kama unanisikia sikuzote, lakini kwa ajili ya makutano wanaozunguka, wapate kuamini kama ndiwe uliyenipeleka.

⁴³Akisema haya akatoa sauti kubwa, Lazaro, ondoka nje. ⁴⁴Akatoka aliyekufa, akifungwa miguu na mikono kwa saanda, na uso wake umefungwa na leso. Akawaambia Isa, Mfungueni, mwacheneni acende zake.

⁴⁵Wayahudi wengi waliokuja kwa Maryamu wakayaangalia aliyofanywa wakamwamini. ⁴⁶Wangine wao wakaenda kwa Wafarisayo wakawaambia aliyofanywa Isa.

⁴⁷Wakakusanya Wakohani wakuu na Wafarisayo baraza, wakanena, Tufanyani, kwani mtu huyu anafanya ishara nyingi? ⁴⁸Tukimwacha hivi wote watamwamini, nao Warumi watakuja wataondoa sisi na mahali, na taifa.

⁴⁹Mmoja wao Kayafa, aliye mkohani mkuu mwaka huo akawaambia, Ninyi hamjui neno, ⁵⁰wala hamfikiri, kama imetupasa mtu mmoja afe kwa watu, taifa wote wasipotee.

⁵¹Haya hakuyasema kwa akili zake yeye, lakini akiwa mwaka huo mkohani mkuu, akacabiri, kama Isa atakufa kwa taifa, ⁵²wala si kwa taifa lile tu, illa wakoto wa Muungu waliotawanyika awakusanye pamoja.

⁵³Tangu siku ile wakafanya shauri wamue. ⁵⁴Isa hakutembea tena kwa wazi katika Uyahudi, lakini akatoka huko hatia mahali karibu na Jangwa, hatia mji ulioitwa Efraim, huko akakaa na waanafunzi wake.

⁵⁵**I**KAKARIBIA Pasaka ya Wayahudi, wakapanda wengi hatia Yerusalemi katika inchi

mbele ya Pasaka, wajitakase.

¹⁰ Wakamtafuta Isa, wakanona wao kwa wao wakisimama hekaluni, Mwaonaje, hajiji karamu? ¹¹ Wamtoa Wakobani wakuu na Wafarasiyo amri, kama mtu akimjua alipo, aonyeshe wapate kumkamata.

12 Hata siku sita mbele ya Pasaka, Isa akaja katika wafu Isa. ² Wakamfanyia huko chakula cha jioni, Martha akangoja, Lazaro akawa mmoja wao waliojilaza naye. ³ Naye Maryamu akiwaa ratii ya marhamu ya nardo safi yenyi thamani nyingi akampaka Isa miguu, akaifuta miguu yake kwa nyelo zake, nyumba ikajaa manukato yake marhamu.

⁴ Akanena mmoja wa waanafunzi wake, Yuda wa Siman Iskariota, atakayemtoa, ⁵ Mbona marhamu hii haikuwa kwa dinari thelatha mia, wakapewa masikini? ⁶ Akayasema haya, si kwa sababu anawatunza masikini, lakini kwa kuwa mwivi, akawa na kifuko, akavichukua vilivyotiwa.

⁷ Akasema Isa, Mwache, ameiwekea siku ya kuzikwa kwangu, ⁸ kwani masikini mnao sikuzote kwenu, mimi sikuzote hamnami.

⁹ Makutano mengi wakamjua Isa yuko, wakaja, si kwa ajili yake Isa tu, lakini wamwone na Lazaro, aliyefuka katika wafu. ¹⁰ Wakafanya shauri Wakobani wakuu wamue na Lazaro, ¹¹ kwani kwa ajili yake Wayahudi wengi wakatoka wakamwamini Isa.

¹² Siku ya pili yake makutano mengi wakaja katika karamu, wakisia kama Ista anakuja Yerusalemi, ¹³ wakayatwaa majani ya mitende wakatoka wamwone, wakatoka sauti, Hosanna, amebarikiwa ajaye kwa jina la Bwana, ndiye Mfalme wa Israeli.

¹⁴ Isa akimwona mwana punda akampanda, kama yaliyoandikwa, ¹⁵ Usiogope binti Sayuni, tazama mfalme wako anakuja, amempanda mtoto wa punda. ¹⁶ Mambo haya hawakuyajua mwanzo waanafunzi wake, ilia alipotukuzwa Isa, ndipo walipokumbuka kama haya ndiyo aliyoandikwa, nayo ndiyo waliyemfanyia.

¹⁷ Wakamshuhudia makutano wako naye, kama amemwita Lazaro katika kaburi, akamfuata katika wafu. ¹⁸ Kwa sababu hiyo wakamjia makutano, kwani wamesikia kama amefanya ishara hiyo.

¹⁹ Wafarisayo wakasema wao kwa wao, Angalieni gipsi tasiyovofaa neno, tazama ulimwengu anamfuata.

²⁰ Walikuwako na Wayonani katika wao waliopanda. ²¹ Wakamjia Filipo aliyewo wa Betsaida ya Gallaya, wakamuliza wakimwambia, Bwana, twataka kumwona Isa. ²² Akaja Filipo akamwambia Andrea, na Andrea na Filipo wakimwambia Isa.

²³ Isa akawajibu akisema, Saa imefika atukuzwe Mwana wa Adamu. ²⁴ Amin, Amin, nawaambia, mbegu ya ngano isipoanguka katika inchi ikafe, hukaa peke yake, ikifa hutoa mazaot mengi. ²⁵ Aipe ndaye nafusi yake atajipoteza naye aichukuaye nafusi yake katika ulimwengu huu atahifadhi kwa maisha ya milele. ²⁶ Mtu akimingoja, anifuata, nami nilipo huko atakuwa na mngoje wangu, mtu akimingoja, Baba atamheshimu. ²⁷ Leo nafusi yangu imetaabika, niseme nini? Baba, uniokee katika saa hii, lakini kwa ajili hiyo nimekuja hata saa hii. ²⁸ Baba, ulitukuze jina lako.

Ikaja sauti katika mbinguni, Nimetukuza na tena nitatukuza.

²⁹ Makutano waliosimama wakasikia wakanena, Imekuwa ngurumu. Wangine wakanena, Malaika amesema naye.

³⁰ Akajibu Isa akasema, Sauti hii haikuwa kwa ajili yangu, ila yenu. ³¹ Hukumu sasa iko ulimwengu humu, tokuu wa ulimwengu huu sasa atatupwa nje, ³² Nami nikitwekwa katika inchi nitavuta kwa ngu vyote. ³³ Akanena haya aktionya mauti atakayofia.

³⁴ Wakamjibu makutano, Sisi tumesikia katika torati kama Masiya hukaa milele, gipsi gani waena wewe, kama inempasa Mwana wa Adamu kutwekwa, nani huyu Mwana wa Adamu?

³⁵ Akawaambia Isa, Bado wakati si mwingi nuru

iko kwenu, tembeeni mkiwa na nuru, gisa lisiwashike, naye atembeaye katika giza hajui aendako. ³⁸Mkiwa na nuru, iamini nuru, mpate kuwa waana na nuru? Akasema haya Isa aktenda zake akijificha wasi-mwone. ³⁷Akiwa amezifanya isbara nyingi hivi mbele aliolisema, Bwana, yu nani aliyezisadiki habari zetu, na mkono wake Bwana amefunuliwa nani? ³⁸Kwa hiyo hawakuweza kuamini, kwani akasema tena Isaya, ⁴⁰Amewapovua macho, akawafanya moyo mguumu, wasione kwa macho, wasifikiri kwa moyo, wageuke, niwaponye. ⁴¹Ndiyo aliyoyasema Isaya, alipouona utukufu wake, akammena.

⁴²Hatta na miongoni mwa wakuu wengi wakamwamini, lakini kwa ajili ya Wafarisayo, hawakumwungama, wasitolewe katika sunagogi. ⁴³Wakazipenda sifa za watu kuliko sifa yake Muungu.

⁴⁴Isa akatoa sauti akasema, Aniaminiye, hania-mimi mimi ilita aliyenipeleka, ⁴⁵aniaminiye, hania-humwanga aliyenipeleka. ⁴⁶Nimekuja nuru katika ulimwengu, kila aniaminiye asikae gizani. ⁴⁷Naye ayasikiaye niyasemayo, asiyeyashika, mimi simhukumu, kwani sikuja niuhukumu ulimwengu, lakini niukoe ulimwengu. ⁴⁸Anikataaye asiyeyakubali niyasemayo, anaye ambukumuye, neno nililosema, ndilo litakalohukumu siku ya mwisho. ⁴⁹Kwani mimi sikusema kwa shauri langu tu, lakini aliyenipeleka Baba, huyu akanipa amri ninenavyo na nisemavyo, ⁵⁰nami najua kama amri yake ndiyo uzima wa milele. Niyasemayo mimi, alivyoniambia Baba, ndivyo nisemavyo.

13

KADLA ya karamu ya Pasaka, akijua Isa kama saa yake imekuja apite katika ulimwengu huu kwenda Baba, akiwa amewapenda walio wake katika ulimwengu, akawapenda hatia mwisho. ²Chakula cha jioni kilipokuwa, shetani amcutia moyoni Yuda wa Siman Iskariota antoe, ³akijua Isa kama Baba amempa vyote mikononi mwake, na kama

ametoka kwa Muungu, akawa akimrudia Muungu, ⁴akaondoka katika chakula akaweka mavazi akatwaa kitambaa akajifungia, ⁶akatia maji katika bakuli, akaja awaoshe miguu waanafunzi, kuifuta kwa kitambaa alichofungwiwa.

⁶Akaja kwa Siman Petro, naye akamwambia, Bwana, wewe unaniosha miguu?

⁷Akajibu Isa akamwambia, Nifanyalo hujui wewe sasa, utajua baadaye.

⁸Akamwambia Petro, Humiوشي miguu hatia milele.

⁹Akamjibu Isa, Nisipokutosha, huna sehemu nami.

⁹Akamwambia Siman Petro, Bwana si miguu yangu tu ilita na mikono, na kitwa.

¹⁰Akamwambia Isa, Aliyeshewa haimpasi kuoshewa ilita miguu, lakini yu safi pia. Nanyi ni safi, ilita si wote. ¹¹Kwani akanjua atakayemtoa, kwa hiyo akasema, Ham safi wote.

¹²Alipowaosha miguu, akayatwaa mavazi akajilaza tena, akawaambia, Wayajua, niliyowafanyia? ¹³Ninyi mwanita Mwalimu na Bwana, mkanena vema kwani ndimi. ¹⁴Nikiwa nimewaosha miguu mimi Bwana na mwalimu, nanyi imewapasa kuoshana miguu. ¹⁵Nimewapa namna ilita kama niliyowafanyia mimi, nanyi mfanaye. ¹⁶Amin, amin, nawaambia, nitunwa si mkuu kuliko bwana wake wala aliyetunwa kuliko aliyempeleka. ¹⁷Mkiyajua haya, mtabari-kiwa mkiyafanya. ¹⁸Siwanenai wote, najua niliowachagua lakini yaliyoandikwa yatimike, Alaye chakula pamoja nami ameniulilia mguu wake. ¹⁹Sasa nawaambia kabla hajijawa, ili itakapokuwa mmwamini kana mimi ndiye. ²⁰Amin, amin, nawaambia, ampokeaye nimpokeaye hunipokea mimi, naye anipokeaye mimi hunpokea aliyenipeleka.

²¹Akinena haya Isa akatabika roho akasema, Amin, amin, nawaambia, kama mmoja wenu atanitoe.

²²Waanafunzi wakatazamana wakitiwa shaka nayo aliyoyanena. ²³Alikuwa mmoja wa waanafunzi wake akilazwa kifunani mwa Isa aliyempenda Isa, ²⁴akam-

pungia huyu Siman Petro aulize nani aliyemena. ⁵ Akilazwa huyu kifuani mwa Isa akamwambia, Bwana, yu nani?

⁶ Akajibu Isa, Ndiye, nitakayempa mego nitakalochovya, naye alipochoyva mego akampa Yuda wa Siman Iskariota. ⁷ Baada ya mego akamwingia she-tani; akamwambia Isa, Ufanyalo, ulifanye upesi ⁸ Wala hakuna mtu aliyelazwa aliyepua kwa jambo gani amemwambia. ⁹ Wangine wakathani, akiwa Yuda anacho kifuko, kwamba Isa amemwambia, Nunue tunaotaka kwa karamu, ao atoe kitu kwa masikini. ¹⁰ Akipokea mego mara akatoka ukawa usiku.

¹¹ Alipotoka akanena Isa, Sasa ametukuzwa. Mwana wa Adamu, na Muungu ametukuzwa kwake. ¹² Muungu akitukuzwa kwake, Muungu atamtukuzwa mwenyewe, na mara atamtukuzwa. ¹³ Watoto, kidogo tena nipo nanyi. Mtanitatuta na kama nilivyowambia Wayahudi kama niendako ninyi hamwezi kuja sasa nawaambia na ninyi, ¹⁴ Amri mpya nawapa, Mpendane, kama nilivyowapenda ninyi, nanyi mka-pendane. ¹⁵ Kwa hiyo watajua wote ndinyi waanafu-nzi wangu mkiwa na kupendana ninyi kwa ninyi.

¹⁶ Akamwambia Siman Petro, Bwana, uendako wapi?

Akamjibu Isa, Niendako, luwezi sasa kunifuata, utanifuata baadaye.

¹⁷ Akamwambia Petro, Bwana, mbona siwezi kuku-fuata sasa, nitaweka maisha yangu kwa ajili yako.

¹⁸ Akajibu Isa, Utaweka maisha yako kwa ajili yangu? Amin, Amin, nakwambia, jogoo hatawika kabla hujanikania mara tatu.

14 Msitaabike moyo, mmemwamini Muungu, mni-amini na mimi. ² Katika nyumba yake Baba yangu yako makao mengi, kama sivyo ningaliwaambia, naenda niwafanyizie nafasi. ³ Nikienda nikawafanyizia mahali, nitarudi niwakaribishe kwangu, ulla nilipo mimi, nanyi mwe. ⁴ Nami niendako mwajua na njia mwajua.

⁵ Akamwambia Tomaso, Bwana hatujui uendako, tuwezaje kujua njia?

⁶ Akamwambia Isa, Ndimini niliye njia, na kweli, na uzima; hanjii mtu Baba, ulla kwa mimi. ⁷ Kama ungalinjua mimi ungalinjua Baba yangu, na tangu leo mwamjua, na mmemwona.

⁸ Akamwambia Filipo, Bwana utuonyeshe Baba, itatutoshia.

⁹ Akamwambia Isa, Siku hizi nyingi nipo kwenu, wala hukunjua, Filipo? Aliyeniwa mimi amemwona Baba. Usemaje, Tuonyeshe Baba? ¹⁰ Huamini kama mimi katika Baba naye Baba ni katika mimi? Maneno niwasemayo siyasemi kwa shauri yangu tu, naye Baba akaaye katika mimi huyafanya matendo. ¹¹ Niamini, kama mimi katika Baba, na Baba katika mimi. ¹² Amin, amin, nawaambia, aniaminiye, matendo niyafanyayo, naye atafanya na makuu kuliko haya atafanya kwani mimi naenda kwa Baba yangu. ¹³ Na kila mtakalolitaka kwa jina langu, nitafanya, Baba atukuzwe katika Mwana. ¹⁴ Kila mtakalolitaka kwa jina langu nitafanya.

¹⁵ Mkinipenda mimi, zishikeni amri zangu, ¹⁶ nami nitamwomba Baba, naye atawapa Mfarji mgine akae kwenu milele, ¹⁷ Roho ya kweli, asiomweza kukubali ulimwengu, kwani haumwoni, wala haumjui. Ninyi nmenjua, kwani ataka kwenu, atakuwa ndani mwenu. ¹⁸ Siwaachi ninyi watima, nitawajua. ¹⁹ Baadaye kidogo ulimwengu haunioni tena, ninyi mtaniwa, kwani nashi mimi mtaishi nanyi. ²⁰ Siku ile mtajua kama mimi katika Baba yangu, nanyi katika mimi nami katika ninyi. ²¹ Aliye nazo amri zangu, akizishika, ndiye anipendaye. Anipendaye atapendwa na Baba yangu, nami nitampenda, nitajionyeshe kwake.

²² Akamwambia Yuda, siye Iskariota, Bwana, itakuwaje, utajionyesha kwetu wala si kwa ulimwengu?

²³ Akajibu Isa akamwambia, Mtu atinipenda, atalishika neno langu, na Baba wangu atampenda, tutakuja kwake, tutafanya makao kwake. ²⁴ Asiyenipenda hayashiki maneno yangu, Nalo neno mhisikiayo si

langu mimi, illa lake aliyenipeleka Baba.

²⁵Nimesema haya nikikaa kwenu. ²⁶Naye Mfariji, Roho aliyeye Mwema, Baba atakayempeleka kwa jina langu, yule atawafundisha yote, na atawakumbusha yote niliyowaambia.

²⁷Amami nawaachia, amani yangu nawapa, si ginsi ulimwengu utoavyo, mimi nawatolea. Mstaabike moyoni, wala msingiwe na hofu. ²⁸Mmesikia niliyo-waambia, Naenda nikarudi kwenu. Kama mngali-nipenda, mngalifurahiwa, kwamba namwendea Baba; kwani Baba yu mkuu kuliko mimi. ²⁹Na sasa nime-waambia, kwanza, ili itakapokuwa mpate kuamini.

³⁰Siwasemea tena sana, kwani mkuu wa ulimwengu unakuja wala hana neno kwangu. ³¹Lakini uli-mwengu upate kujua kama Nimempenda Baba, na kama Baba alivyoniamuru, ndivyo mifanyayo. O-ndokeni, tushike njia.

15 Mimi ni mzabibu wa kweli, na Baba yangu ni mkulima, ²kila tawi kwangu lisilozaa lutoa, na kila lizaalo hutakasa azidi kuzaa. ³Sasa ninyi mmekuwa safi kwa neno nililowaambia. ⁴Kaeni kwangu nami kwenu, kama tawi haliweza kuzaa peke yake, lisipokaa katika mzabibu, wala ninyi msipokaa kwangu. ⁵Mimi ndimi mzabibu ninyi matawi, akaayo kwangu nami kwake, huyu huzaa sana, kwani pasipo mimi ha'mwezi kufanya neno. ⁶Asipokaa kwangu hutupwa nje kama tawi akakaika, huyakusanya huya-tupa motoni, yatekete. ⁷Nikikaa kwangu nayo nisemayo yakikaa kwenu, takeni mpendavyo, mtape-wa. ⁸Huyo Baba yangu hutukuzwa, mzae matunda mengi, mkawe waanafunzi wangu.

⁹Kama alivyompenda Baba, nami nimewapenda ninyi; mkae katika kupenda kwangu. ¹⁰Mkizishika amri zangu, mtakaa katika kupenda kwangu, kama mimi nilivyoishika amri zake Baba wangu, nikakaa katika kupenda kwake. ¹¹Haya nimewaambia, furaha yangu ikae kwenu, furaha yenu ikatimie. ¹²Ndiyo amri yangu mpendane kama nilivyowapenda ninyi. ¹³Hapana azidiye kupenda kuliko aiachaye maisia yake kwa ajili ya rafiki zake; ¹⁴Ninyi rafiki zangu,

mkifanya nilivyovamuru. ¹⁵Sivaiti tena watumwa, kwani mtumwa hajui afanyavyo bwana wake, nime-wanena rafiki kwani yote nilivyosikia kwa Baba wangu nimevajulisha ninyi. ¹⁶Ninyi hamkunichagua mimi, lakini mimi nimewachagua ninyi, nikawaamria, mwendele mikazae na mazaio yenu yakae, ili mmtakalo Baba kwa jina langu mpewe naye. ¹⁷Haya nime-waamuru, mpendane.

¹⁸Ulimwengu ukiwachukia, jueni kama umenichukia mimi kabla yenu. ¹⁹Mkiwa wa ulimwengu, ulimwengu ungewapenda wake. Kwani sinyi wa ulimwengu, hiyo ulimwengu huwachukia. ²⁰Kumbukeni neno kama wamenifukuza watawafukuza ninyi, wakilishika neno langu, watalishika na lenu, ²¹lakini haya yote watawafanyia kwa ajili ya jina langu, kwa sababu hawakunjua aliyenipeleka. ²²Kama singalikuja ni-kasema nao, hawangalikwaa na thambi; sasa hawana neno la kuzisetiri thambi zao. ²³Anichukiaye mimi anemchukia na Baba yangu. ²⁴Kama singalifanya kwao matendo asiyofanyia mtu mwingineo, hawa-ngalikuwa na thambi, sasa wameona wachukia na mimi na Baba yangu. ²⁵Lakini litimike neno lililoa-ndikwa katika torati yao Wamenichukia burra. ²⁶Ata-kapokuja Mfariji, nitakayewapeleka katika Baba, Roho ya kweli, atokaye katika Baba, huyu atanishu-hudia mimi, ²⁷atawashuhudia na ninyi, kwamba tangu mwanzo mmekuwa na mimi.

16 Haya nimewaambia, msijikwae. ²Watawatoa katika masunegogi, hata saa inakuja, kila awaaye ataona kama amemfanyia Muungu ibada. ³Haya watafafanya kwani hawakunjua wala Baba wala mimi. ⁴Lakini haya nimewaambia, ili saa ikaja myakumbuke kama mimi nimewaambia. Sikuwaa-mbia haya kwanza, kwa sababu ya kuwa mimi kwenu; ⁵sasa naenda zangu kwake aliyenipeleka, wala mtu wenu hamulizi, Uendako wapi? ⁶Lakini kwa sababu nimewaambia haya moyo wenu umejaa huzuni. ⁷La-

kini nawaambia kweli, inewafaa mimi mende zangu, mimi nisipokwenda, Mfariji hatawajia, niktenda nitampeteleka kwenu. ⁸Naye akija ataubakiki ulimwengu kwa thambi, na kwa haki, na kwa hukumu. ⁹Kwa thambi, kwamba hawakumiamini mimi. ¹⁰Kwa haki kwamba naenda kwa Baba, wala ninyi hamnioni tena. ¹¹Kwa hukumu, kwani mkuu wa ulimwengu huu amehukumiwa.

¹²Ninayo mengi tena niwaambia, lakini ha'mwezi kuyapokea sasa. ¹³Hatta atakapokuja yule Roho wa kweli, atawaonya njia yao yaliyo kweli yote, kwani hatanena kwa shauri lake yeye, lakini atakayosikia ndiyo atakayonena, naye atawaonya yataka-yokuja. ¹⁴Yeye atanitukuza, kwani atatwaa katika yaliyo yangu atawaonya ninyi. ¹⁵Yote anayo Baba ndiyo yangu, kwa sababu hii nimesema atatwaa katika yaliyo yangu, atawaonya ninyi. ¹⁶Kidogo tena hamtaniona, baadaye kidogo mtaniona, kwa sababu naenda kwa Baba.

¹⁷Wakasema waanafunzi wake wao kwa wao, Nini hii atunenayo, Kidogo tena hamtaniona, baadaye kidogo mtaniona, na, kwa sababu naenda kwa Baba? ¹⁸Wakanena, Nini hii anenayo, Kidogo, wala hatujui anenayo.

¹⁹Akajua Isa kwamba walitaka kumwuliza, aka-waambia, Kwa nini nawatafuta ninyi kwa ninyi, kwamba nalisema, Kidogo tena hamnioni, baadaye kidogo mtaniona? ²⁰Amin, Amin, nawaambia, mta-omboleza na mtalia ninyi ulimwengu utafurahi, ninyi mtaona huzuni lakini huzuni yenu itakuwa furaha. ²¹Mwanamke azaapo huona huzuni kwani saa, yake amekuja, hatta mtoto ulipozaliwa, hakumbuki tena mateso, kwa sababu ya furaha ya kuzaliwa mtu katika ulimwengu. ²²Nanyi sasa mnaoyo huzuni, mta-waona tena, moyo wenu utafurahiwa, wala furaha yenu mtu hawaondolei. ²³Siku ile hamtanitaka neno. Amin, Amin, nawaambia kwamba mtakayoyataka kwa Baba kwa jina langu atawapa. ²⁴Hatta leo hankutaka neno kwa jina langu, takeni mtapewa,

furaha yenu itimike.

²⁵Haya nimewaambia kwa mifano, saa inakuja nisipowaambia tena kwa mifano, lakini nitawapa kwa wazi habari zake Baba. ²⁶Siku ile mtataka kwa jina langu, wala siwaambiti kama mimi nitawaombea kwa Baba, ²⁷kwani Baba huwapenda mwenyewe, kwani mmenipenda mimi mkaamini kama nimetoka kwa Muungu. ²⁸Nalitokea kwa Baba, nikaja ulimwengu, nauacha tena ulimwengu nikienda kwa Baba.

²⁹Wakanwambia waanafunzi wake, Sasa unasema kwa wazi, wala humeni mifano. ³⁰Sasa tumejua kama wayajua yote wala huibitaji mtu akuulize, hivyo tumejua kwamba umetoka kwa Muungu.

³¹Akawajibu Isa, Leo mmeamini? ³²Angalia, saa inakuja, hata sasa imekuja, mtakapotawanyika kila mtu kwake, utamiacha mimi peke yangu, wala si peke yangu, kwani Baba yuko pamoja nami.

³³Nimewaambia haya upate amani kwangu. Katika ulimwengu mtateswa, lakini mwe na moyo mkuu, mimi nimeushinda ulimwengu.

17 Haya akanena Isa, akanena macho mbinguni akasema, Baba, saa imefika, umtukuze Mwana wako, Mwana wako akutukuze. ²Kama ulivyompa nguvu juu ya wote wengi mwili, ili wote uliompa awape uzima wa milele. ³Ndio uzima wa milele wakujue Wewe Muungu wa kweli wa pekee, naye uliyempeleka Isa Masiya. ⁴Nimekutukuza katika inchi, kazi uliyonipa niifanye, ⁵sasa ukanitukuze Wewe, Baba, kwa utukufu ule niliokuwa nao pamoja nawe mbele ya kuwa ulimwengu.

⁶Nimewaonyesha jina lako watu ulionipa katika ulimwengu. Walikuwa wako, ukanipa mimi, nao wamelishika neno lako. ⁷Sasa wamejua kama vyote uliyonipa vyako, ⁸kwani maneno uliyonipa nime-wapa wao, nao wameyakubali, wakajua kweli kama ninitoka kwako, wakaamini kama ndiwe uliyenipe-leka.

⁹Mimi nawaombea, siuombei ulimwengu, lakini

wale ulionipa, ¹⁰na vyote vyangu vyako, na vyako vyangu, nami nimetukuzwa kwao. ¹¹Wala sipo tena katika ulimwengu, nao hawa katika ulimwengu, nami ninakuja kwako. Baba mtakacifu, uwalinde katika jina lako ulionipa, wawe mmoja, kama sisi. ¹²Nikiwa nao ulimwenguni, ninewalinda katika jina lako, ulionipa nimewahifathi, wala mtu wao haku-potea, ulla mwana wa upotevu, maandiko yatimike. ¹³Sasa najaja kwako, na haya nayasema ulimwenguni, wapate kuwa na furaha yangu timilifu kwao. ¹⁴Mimi ninewapa neno lako, na ulimwengu umewachukia, kwani hawa si wa katika ulimwengu, kama mimi si wa katika ulimwengu. ¹⁵Siombi uwaondoe katika ulimwengu ulla uwalinde katika maovu. ¹⁶Sio wa ulimwenguni kama mimi si wa ulimwenguni. ¹⁷Uwa-takase katika kweli yako, neno lako ndilo kweli.

¹⁸Kama ulivyopeleka ulimwenguni, nami ninewapeleka ulimwenguni, ¹⁹na kwa ajili yao mimi najitakasa, watakasike na hawa katika kweli. ²⁰Siwaombei hawa tu lakini nao watakaoni amini kwa neno lao, ²¹wote wapate kuwa mmoja, kama Wewe, Baba, ndani mwangu, nami ndani mwako, wapate kuwa na hawa mmoja katika sisi, ulimwengu uamini kama ndiwe uliyenipeleka. ²²Nami ninewapa utukufu ulionipa, wapate kuwa mmoja, kama sisi mmoja, ²³mimi katika wao, na Wewe katika mimi, watmilike katika umoja, ulimwengu ukajua kama ndiwe uliyenipeleka, ukawapenda wale, kama ulivyonipenda mimi.

²⁴Baba, ulionipa nataka nilipo mimi, nao wawo huko pamoja nami, wauone utukufu wangu ulionipa, kwani ukampenda mimi mbele ya kutanyika ulimwengu.

²⁵Baba wa haki, ulimwengu haukujua, Mimi nika-kujua, na hawa wamejua kama ndiwe uliyenipeleka, ²⁶nimeyajulisha jina lako, nami nitajulisha, mapenzi uliyonipenda mimi yawe kwao, na Mimi kwao.

18 **A** KISEMA haya Isa akatoka na waanafunzi wake akivuka kijito cha Kedron, ilipo

bustani, akaingia humo na waanafunzi wake.

²Akapajua Yuda aliyemtoa mahali, kwani Isa marra nyingi huenda huko na waanafunzi wake. ³Naye Yuda akiwatwaa asikari, na watu wao Wakohani wakuu na Wafarisayo akaja huko na kaulila na mienge na selaba.

⁴Isa akiyajua yote yatakayompata akatoka akawaambia, Mwamtatuta nani? ⁵Wakamjibu, Isa Mnazrani. Akawaambia Isa, Ndimi. Akasimama Yuda aliyemtoa pamoja nao. ⁶Akiwaambia, Ndimi, wakarudi nyuma wakaanguka chini.

⁷ Akawauliza tena Mwamtatuta nani? Wakasema, Isa Mnazrani. ⁸ Akajibu Isa, Nimewaambia kama ndimi, mkinitatuta mimi, waacheni hawa waende zao. ⁹ Litimike neno alilohisema, Wale ulionipa, sikumpoteza mmoja, waho wao.

¹⁰ Siman Petro akiwa na upanga akaovuta akampiga mtumwa wake mkohani mkuu akamkata sikio la kuume, na jina lake mtumwa Malko. ¹¹ Isa akawaambia Petro, Rudishe upanga katika ala, kikombe alichonipa Baba, nisinywe?

¹² Asikari na akida na watu wao Wayzhudi wakamtwaa Isa, wakamfunga, ¹³ wakamleta kwanza kwa Anna, ndiye mkwewe Kayafa aliye mkohani mkuu mwaka ule, ¹⁴ ndiye Kayafa aliyewapa shauri Wayuhudi kama imepasa mtu mmoja apotee kwa ajili ya watu.

¹⁵ Akamfuata Isa Siman Petro na mwanafunzi ngine, mwanafunzi yule amejuliwa naye mkohani mkuu akaingia pamoja na Isa katika sebutu yake mkohani mkuu. ¹⁶ Petro akasimama mlangoni nje. Akatoka mwanafunzi yule wa pili aliyejuliwa naye mkohani mkuu, akasema naye mngoje mlango aka-mleta ndani Petro. ¹⁷ Akamwambia Petro kijana aliye mngoje mlango, Nawe tena wa waanafunzi wake mtu huyu. Akanena, Siyo. ¹⁸ Wakasimama watumwa na watumishi wamefanya moto ikiwa baridi, wakajifanya moto. Katika hawa na Petro amesimama akajifanya moto.

¹⁹ Mkohani mkuu akamwuliza Isa kwa mambo ya waanafunzi wake na elimu yake.

²⁰ Akamjibu Isa, Mimi nimesema kwa wazi na ulimwengu, nimefundisha po pote katika masunagogi na katika hekalu, Wayahudi wote wakutanapo, wala kwa siri sikusema neno. ²¹ Mbona wanuliza mimi? Waulize walionisikia, nini niliyowaambia wale wajua niliyoyasema.

²² Akisema haya mtumishi mmoja aliyesimama karibu akampiga kofi Isa, akinena, Wamjibu hivi mkohani mkuu?

²³ Akamjibu Isa, Kama nimesema vibaya, unishuhudia vibaya, kama vema, mbona wanipiga?

²⁴ Anna amempoleka amefungwa kwa Kayafa mkohani mkuu.

²⁵ Akawa Siman Petro akisimama akiijifanya moto, wakamwambia, Nawe wa waanafunzi wake. Akakana, akasema, Siyo. ²⁶ Akanena mmoja wa watumwa wake mkohani mkuu na jamaa yake aliyemkata sikio Petro, Sikukuona naye katika bustani? ²⁷ Akakana tena Petro, mara akawika joojo.

²⁸ **W**AKAMLETA Isa katika kwa Kayafa hatta katika Pretorio, ikawa mapema, wala hawakuingia. ²⁹ Akatoka Pilato kwao akasema, Mshtaka gani mlioleta juu ya mtu huyu?

³⁰ Wakajibu wakamwambia, Kama hangalikuwa huyu mtenda vibaya, hatungalimleta kwako.

³¹ Akamwambia Pilato, Mtwaeeni ninyi, mkamhukumu kwa sheria yenu.

Wakamwambia Wayahudi, Si halali sisi tumwue mtu. ³² (Neno lake Isa litimike alilonena akionya maundi ipi atakayokufa.)

³³ Akaingia tena katika Pretorio Pilato, akamwita Isa, akamwambia, Ndiwe mfalme wa Wayahudi?

³⁴ Akajibu Isa, Wanena haya kwa akili yako, ao wangine wamekwambia mambo yangu?

³⁵ Akajibu Pilato, Mimi Myahudi? Taifa lako na wankohani wakuu wamekuleta kwangu, umefanya nini?

³⁶ Akajibu Isa, Ufalme wangu sio wa ulimwengu huu, kama ungalikuwa wa ulimwengu huu ufalme wangu, watu wangu wanalipigana, nistolewe kwa Wayahudi, basi sasa ufalme wangu sio wa hukumu.

³⁷ Akamwambia Pilato, Ndiwe mfalme?

Akajibu Isa, Mwasema ndimi mfalme. Mimi nimezaliwa kwa hiyo na kwa hiyo nimekuja hatka saa hii, ni shuhudie iliyo kweli. Kila aliye wa kweli husikia sauti yangi.

³⁸ Akamwambia Pilato, Kweli ndiyo nini?

Akisema haya akatoka tena kwa Wayahudi akawaambia, Stoni hatiya kwake kabisa. ³⁹ Ndiyo desturi yenu niwafunguie mmoja katika Pasaka, wataka niwafunguie mfalme wa Wayahudi?

⁴⁰ Wakatoka sauti tena wote wakinena, Si huyu, ila Barabba. Naye Barabba mnyang'anyi.

19 Pilato akamtwa Isa akampiga. ² Asikari wakasokota taji ya miiba wakamtia kitwani, na vazi jekundu wakamvika, ³ wakanena, Salaamu, Eo mfalme wa Wayahudi, wakampiga kofi.

⁴ Akatoka tena Pilato akawaambia, Angalia, namleta nje, njue kama stoni hatiya kwake: ⁵ Akatoka Isa ameivaa taji ya miiba na vazi jekundu. Akawaambia, Tazama, ndiye.

⁶ Walipomwona wakohani wakuu na watu wao wakatoa sauti wakinena, Sulibishe, msulibishe.

Akawaambia Pilato, Mtwaeeni ninyi mkamsulibisha, mimi stoni hatiya kwake.

⁷ Wakamjibu Wayahudi, Sisi tumazo sheria, na kwa sheria yetu imepasa kufa, kwani akajifanya Mwana wa Muungu.

⁸ Aliposikia Pilato neno hili akazidi knogopa, ⁹ akaingia tena katika pretorio, akamwambia Isa, Umetoka wapi? Wala Isa hakumtolea majibu.

¹⁰ Akamwambia Pilato, Husemi nami, hujui kama ninazo nguvu za kukusulibisha na kukufungua?

¹¹ Akajibu Isa, Hungalikuwa na nguvu juu yangu kabisa, usipopewa katika juu, kwa hiyo, aliyenitoka kwako anezidi kuwa na thambi.

¹²Baada haya Pilato akataka kumfungua. Wayahudi wakalia wakimena, Ukimfungua huyu, wewe si mpenda Kaisari. Killa ajifanyaye mfalme, humne-nea Kaisari.

¹³Pilato akiyasikia maneno haya akaleta Isa tena nje, akakaa barazani mahali palipoitwa sakafu ya mawe, kwa Kiebrania Gabbatha. ¹⁴Ilikuwa siku ya kuandalia Pasaka kama saa ya sita. Akawaambia Wayahudi, Tazama, Mfalme wenu.

¹⁵Wakalia, Tweke, Tweke, msulibishe.

Akawaambia Pilato, Nimsulibishe mfalme wenu? Wakajibu Wakohani wakuu, Hatuna mfalme illa Kaisari.

¹⁶Akamotoa kwao, asulibiwe.

¹⁷Wakampokea Isa wakamwondosha. Naye akichukua msalaba wake akatoka hatia mahali paliponenwa pa kitwa, ilionenwa kwa Kiebrania Golgotha, iswakan sulibisha hukoo, na pamoja naye wangine wawili, hukoo na hukoo, na Isa katikati.

¹⁸Akaandika anyani Pilato, akaweka katika msalaba, ikaandikwa,

ISA MNAZRANI,

MFALME WA WAYAHUDI.

¹⁹Wakaisoma anwani hii Wayahudi wengi, kwani mahali pa karibu na maji aliposulibiwa Isa, ikaandikwa kwa Kiebrania, Kiyonani, Kirumi.

²⁰Wakamwambia Pilato wakohani wakuu wa Wayahudi, Usiandike, Mfalme wa Wayahudi, lakini kama amesema, Ni mfalme wa Wayahudi.

²¹Akajibu Pilato, Niliyoandika nimeyaandika.

²²Asikari, walipomsulibisha Isa, wakayatwaa mavazi yake, wakafanya sehemu, na kanzu yake, na kanzu yake haikushonewa, tangu juu imefungwa pia. ²³Wakasema, Tusitenge, tupige kura iwe wa nani, (litimike andiko linenalo, Wakagawanya mavazi yangu; wakapiga kura juu ya vao langu. Wakafanya haya asikari.

²⁴Wakasimama msalabani mwa Isa, mama yake, na ndugu ya mama yake, Maryamu wa Klopaa, na

Maryamu Magdalene. ²⁵Isa akimwona mama yake, naye mwanafunzi aliyempenda akisimama akamwambia mamaye, Mke, tazama, mwana wako. ²⁶Akambambia mwanafunzi, Tazama, mama wako. Tangu saa ile akamtwaa mwanafunzi kwake.

²⁷Baadaye akijua Isa kama sasa yote yametimia, andiko litimike akanena. Nina kiu. ²⁸Chombo ki-kawako chenye siki, wakajaza sifongo, wakatia katika husopo, wakamletea kanwani.

²⁹Alipoitwaa siki Isa, akasema, Imekwisha. Aka-inama kitwa, akatoa roho.

³⁰Nao Wayahudi, miili isikae msalabani siku ya sabato ikiwa maandalio, (nayo kuu siku ile ya sabato,) wakamwomba Pilato, miguu yao ivunjwe, wakaondolewe. ³¹Wakaja asikari, wakamvunja miguu wa kwanza, na wa pili aliyesulibiwa pamoja naye, ³²hatta wakija kwa Isa, wakamwona kama amekwisha kufa, hawakumvunja miguu, ³³lakini asikari mmoja kwa mkuki akamchoma mbavu, marra ika-toka damu na maji.

³⁴Naye aliyona akashuhudu, na shuhudu lake la kweli, naye anajua kama aliyeyanena ya kweli, mpate kuamini. ³⁵Yakawa haya andiko litimike, Hatawunjika mfupa. ³⁶Na tena andiko la pili lanena, Watamtazama waliomchoma.

³⁷BAADA ya haya, akamwomba Pilato Yusuf Isa, ulla kwa siri kwa hofu ya Wayahudi, mwili wake Isa uondolewe; akakubali Pilato. Akaja aka-undoa mwili wa Isa. ³⁸Akaja na Nikodemo, (ali-yemjia kwanza usiku,) akileta machanganyiko ya manemane na udi kama ratii mia. ³⁹Wakautwaa mwili wake Isa, wakafunga kwa saanda pamoja na manukato, kama desturi yao Wayahudi wakizika.

⁴⁰Iko mahali aliposulibiwa bustani, na katika bustani kaburi jipya pasimotiwa mtu. ⁴¹Humo, kwa sababu ya maandalio ya Wayahudi, kwani kaburi karibu, wakamweka Isa.

20 **S**IKU ya pili yake sabbato, Maryamu Magdalene akaja mapema, ikiwa giza, hatta katika kaburi. ²Akapiga mbio akaja kwa Siman Petro, na mwanafunzi yule mgine aliyempenda Isa akawaambia, Wamemwondoa Bwana katika kaburini, wala hatupajui walipo'mweka.

³Akaondoka Petro, na mwanafunzi yule wa pili, wakaja katika kaburi. ⁴Wakapiga mbio wote wawili, naye mwanafunzi wa pili akaenda upesi kuliko Petro akatangulia kufika kaburini. ⁵Akajinama akazona chini saanda, wala hakuingia. ⁶Akaja Siman Petro akimfuata, akaingia katika kaburi akaziangalia saanda ziko chini, ⁷na kitambaa kilichokuwa kitwani mwake, sipo pamoja na saanda, lakini kimekunjiwa mbali mahali pake. ⁸Akaingia na yule mwanafunzi aliyetangulia kufika kaburini akaona, akaamini. ⁹Kwani hatta siku ile hawakujua liliandikwa kwamba imempasa kufufuka katika wafi.

¹⁰Wakaenda yao tena waanafunzi kwao.

¹¹Maryamu akasimama mbele ya kaburi nje yake akilia. Akiwa akilia akajinama kaburini ¹²akaona malaka wawili wamevaa nyeupe, wakikaa mmoja kitwani, mmoja miguuni, ulipolazwa mwili wake Isa. ¹³Wakanwambia hawa, Mke, walilia nini?

Akawaambia, Wamemwondosha Bwana wangu, wala sijui walipo'mweka.

¹⁴Akisema haya akageuka nyuma, akamwona Isa akisimama, hakunjua kama ndiye Isa. ¹⁵Akamwambia Isa, Mke, walilia nini? Wataka nini?

Naye akimthania ndiye mtunza bustani, akamwambia, Bwana, kama umemchukua, nambia ulipo'mweka, nami nitamwondoa.

¹⁶Akamwambia Isa, Maryamu.

Akageuka akamwambia, Rabboni, (maana yake Mwalimu.)

¹⁷Akamwambia Isa, Usinshike, kwani sijapaa kwa Baba yangu, enenda kwa ndugu zangu, ukawaambia, Naenda juu kwa Baba yangu na Baba yenu, kwa Muungu wangu na Muungu wenu.

¹⁸Akaja Maryamu Magdalene akawahubiria waanafunzi kwamba amemwona Bwana, akamwambia haya.

19 **K**IWA jioni siku ileile, juma a pili, milango ilitfungwa, walipokusanyika waanafunzi kwa hofu ya Wayahudi, akaja Isa akasimama katikati akawaambia, Amani kwenu. ²⁰Akisema haya akawaambia mikono yake na mbavu yake. Wakafurahi waanafunzi wakimwona Bwana.

²¹Akawaambia Isa tena, Amani kwenu. Kama Baba alivyonipeleka mimi nami nawatuma ninyi. ²²Akisema haya, akawapuzia akawaambia, Pokeeni Roho Mtakatifu; zintakaowaondolea thambi wataondolewa, mtakaowafungia, watafungiwa.

²³Tomaso mmoja wa wathenashara, aliyetwa Didumo hakuwako pamoja nao alipokuja Isa. ²⁴Wakanwambia waanafunzi wangu, Tumemwona Bwana.

Akawaambia, Nisipoona mikononi mwake alama ya mismari, nikatia kidole changu katika alama ya mismari, nikatia mkono wangu katika mbavuni sitaamini.

²⁵Baadaye siku nane walikuwamo tena waanafunzi, na Tomaso pamoja nao. Akaja Isa, milango ilitfungwa, akasimama katikati akasema, Amani kwenu. ²⁷Akamwambia Tomaso, Leta hapa kidole chaako, katazame mikono yangu, kalete mkono wako katika mbavuni mwangu, wala usiwe asiyeamini ilitaaminiye.

²⁸Akajibu Tomaso akamwambia, Bwana wangu na Muungu wangu.

²⁹Akamwambia Isa, Kwani umeniona Tomaso, umeamini, ndio walioharikiwa walioamini wasipoona.

³⁰Na ishara nyingine zilizo nyingi akafanya Isa mbele ya waanafunzi wake, zizizoandikwa katika kitaabu hiki. ³¹Haya yameandikwa, mpate kuamini kama Isa ndiye aliye Masiya, Mwana wa Muungu, na mkiamini mpate uzima kwa jina lake.

21 **B**AADAYE akajitonyesha tena Isa kwa waanafunzi katika bahari ya Tiberia, akajitonye-

sha hivi. ²Walikuwa pamoja Siman Petro, na Tomaso (aliyeitwa pacha,) na Nathanael wa katika Kana ya Galilaya, nao Zebedayo, na wengine waanafunzi wake wawili. ³Akawaambia Siman Petro, Naenda nivue samaki. Wakamwambia, Naswi tutafuatana nawe. Wakaingia marra chomboni, wasitwae kitu usiku ule.

⁴Hatta asubui mapema akasimama Isa pwani, wala hawajui waanafunzi kama ndiye Isa. ⁵Akawaambia Isa, Vijana, mnavyo vyakula? Wakamjibu, Hatuna. ⁶Akawaambia, Tupeni jarifa upande wa kuume wa chombo, mtapata. Wakatupa, wala hawa-wezi kuvuta kwa samaki kwa kuwa wengi.

⁷Akamwambia Petro mwanafunzi yule aliyempe-nda Isa, Ndiye Bwana.

Siman Petro akisikia kwamba ndiye Bwana, akajifungia vazi, kwani mtupu, akajitupa baharini. ⁸Wengine waanafunzi wakaja mashuani, kwani hawa-ko mbali ya inchi, illa kama thiraa miteen, wakivuta jarifa ya samaki.

⁹Wakishuka katika inchi wakaona moto uko, na kitweo kimetiwa, na mkate. ¹⁰Akawaambia Isa, Leteni samaki ulizoitwaa sasa. ¹¹Akapanza Siman Petro akaivuta jarifa katika inchi, imejaa samaki kubwa, mia, hamsini na tatu nazo zikiwa nyingi ginsi hiyo jarifa haikukatika.

¹²Akawaambia Isa, Njoooni, kaleni. Hakuthubutu mtu wa waanafunzi kumwuliza, Nani weye? wakijua kwamba ndiye Bwana. ¹³Akaja Isa akatwaa mkate akawapa, na samaki viyvo.

¹⁴Hii ndiyo marra ya tatu Isa alipoonkana na waanafunzi wake akiwa amefufuka katika watu.

¹⁵Walipokwisha kula Isa akamwambia Siman Petro, Siman wa Yona, wanipenda kuliko hawa?

Akamwambia, Yakini, Bwana, wanijua nakupenda.

Akamwambia, Walishe waana kondoo wangu.

¹⁶Akamwambia tena marra ya pili, Siman wa Yona, wanipenda mimi?

Akamwambia, Yakini Bwana, wanijua nakupenda.

Akamwambia, Wachunge kondoo yangu.

¹⁷Akamwambia marra ya tatu, Siman wa Yona, wanipenda mimi?

Akasitika Petro kwa sababu amemwambia marra ya tatu, Wanipenda? Akamwambia, Bwana, ndiwe uyajuaye yote, wanijua kwamba nakupenda.

Akamwambia Isa, Walishe kondoo yangu. ¹⁸Amin, amin, nakwambia, ukiwa kijana umejifunga ukaenda upendako, ukiwa mzee, utanyosha mikono yako, mgine atakufunga atakuchukua usikopenda.

¹⁹Akasema haya kuonya kwa kufa gani atamtukuza Muungu. Akisema haya akamwambia, Nifuate.

²⁰Petro akigeuka akamwona mwanafunzi aliyem-ponda Isa anafuate, aliyelazwa katika chakula cha jioni kifuni mwake, akasema, Bwana nani akutoaye? ²¹Akimwona huyu Petro akamwambia Isa, Bwana, na huyu nini?

²²Akamwambia Isa, Nikimtaka huyu akae hatta nitakapokuja, imekupasaje? Unifuata mimi wewe.

²³Likaenea na neno hili katika ndugu, kwamba mwanafunzi yule hatakufa. Wala hakumwambia Isa, Hatakufa, lakini, nikimtaka akae hatta nitakapokuja, imekupasaje? ²⁴Ndiye mwanafunzi ashuhudiye kwa haya, akayaandika, naswi tumejua kwamba ushahidi wake una kweli.

²⁵Kuna tena mengine mengi aliyoya fanya Isa, nayo yakandikwa pamoja, nathani hatta ulimwengu wote hautoshi kwa vitabu vitakavyoandikwa. Amina.